

Przygotowania do VII Kongresu Spółdzielczości
- str. 4

Krajowa Rada Spółdzielcza wystąpiła z wnioskiem o powołanie grupy roboczej w ramach Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny Wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027 w celu rozszerzenia wsparcia sektorowego o kluczowe dla polskiego rolnictwa sektory. Korespondencja w tej sprawie - str. 5

Stanowisko Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi wobec postulatów spółdzielców - str. 6-8

ISSN 1506-4395 **TECZA POLSKA**

coop MIESIĘCZNIK SPÓŁDZIELCZY nr 3 (288) **marzec 2023** cena: 5,40 zł

Czy nadal wspieramy kulturę?

Wyniki ankiety
„Działalność społeczno-kulturalna w spółdzielniach”
- str. 15-17

KONKURSY 2023

Zespół Samorządu i Promocji Krajowej Rady Spółdzielczej **do 15 maja br.** przyjmuje zgłoszenia kandydatów w dorocznych konkursach dla liderów samorządu spółdzielczego i terytorialnego. Rozstrzygnięcie konkursów nastąpi podczas centralnych uroczystości z okazji Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości

Samorządowiec - Spółdzielca

Konkurs dla przedstawicieli samorządów terytorialnych oraz urzędów samorządowych i państwowych, którzy z przychylnością i zrozumieniem patrzą na działalność spółdzielni różnych branż na ich terenach. Konkurs ma uhonorować za życzliwość i docenianie roli spółdzielczości w lokalnym środowisku.

opłata konkursowa* - 250 zł

Lider Spółdzielczości Polskiej

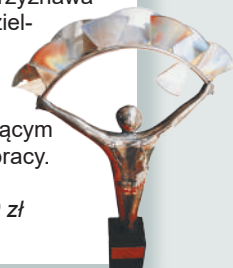
Najwyższe honorowe wyróżnienie przyznawane spółdzielcom, ale także przedstawicielom władz państwowych za upowszechnianie idei spółdzielczej, tworzenie warunków sprzyjających umacnianiu i rozwojowi spółdzielczej formy gospodarowania, wspieranie inicjatyw i przedsięwzięć spółdzielczych.

opłata konkursowa* - 720 zł

Menedżer - Spółdzielca

Jedna z najważniejszych w polskim środowisku spółdzielczym nagród, ustanowiona w 1999 r. Przyznawana jest najlepszym spółdzielczym przedsiębiorcom, legitymującym się dobrą kondycją ekonomiczną i oceną lustarcyjną, tworzącym nowe i stabilne miejsca pracy.

opłata konkursowa* - 620 zł

Prymus

Wyróżnienie będące uzupełnieniem nagrody „Menedżer-Spółdzielca” dla tych osób, które przedstawiły pełną dokumentację wymaganą w konkursie i otrzymały pozytywną ocenę Kapituły, ale nie zdobyły tytułu „Menedżer-Spółdzielca”. Przyznawane jest spółdzielcom bez względu na zajmowane przez nich stanowisko w spółdzielni.

opłata konkursowa* - 500 zł

Złoty Laur Spółdzielczości

Przyznawany jest spółdzielniom, lub osobom fizycznym, które pracują na rzecz rozwoju i wzbogacania kultury, kultywowania tradycji, popularyzowania społecznych celów spółdzielczości, m.in. poprzez prowadzenie placówek kulturalnych, oświatowych, sportowych, sponsorowanie zespołów folklorystycznych i innych form aktywności.

opłata konkursowa* - 500 zł

Konkurs na prace naukowe

Konkurs prowadzony przez Spółdzielczy Instytut Badawczy ma zachęcić środowiska naukowe do podejmowania badań nad spółdzielczością i spopularyzować rezultaty tych badań. Prace (licencjackie, magisterskie, doktorskie) poświęcone spółdzielczości wykonane (obronione lub opublikowane) po 1 maja 2020 r. można nadsyłać do 15 maja 2023 r.

Warunkiem uczestnictwa w Konkursach jest uregulowanie przez kandydującą spółdzielnię składek na Krajową Radę Spółdzielczą. Szczegóły konkursów, regulaminy oraz formularze zgłoszeń do pobrania zamieszczone są na stronie www.krs.com.pl w zakładce Promocja - Konkursy. Wnioski rozpatruje Kapituła Nagród KRS, która oficjalnie ogłasza swoją decyzję podczas obchodów Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości.

*do podanych cen należy doliczyć podatek VAT

Zgłoszenia przyjmuje Zespół Samorządu i Promocji KRS

e-mail: teca.polska@krs.com.pl 00-013 Warszawa, ul. Jasna 1, tel./fax: 22 828 65 11

Zgłoszenia prac naukowych przyjmuje Spółdzielczy Instytut Badawczy - szczegóły na stronie krs.org.pl

W DOMU „POD ORŁAMI” str. 4 - 10

- Apel - wybory delegatów na zjazdy przedkongresowe.
- Grupa robocza Komitetu Monitorującego PS WPR 2023-2027.
- Odpowiedź MRIRW na postulaty spółdzielców.
- Jak uhonorować zasłużonych spółdzielców?

COOP W KRAJU str. 11**COOP ZA GRANICĄ str. 12**

- Zalecenie OECD a banki spółdzielcze.
- Spółdzielnie i korporacje wobec Agendy 2030.

W PARLAMENCIE str. 13

- Trudna sytuacja w sektorze mleka.
- Tańszy gaz w spółdzielczych piekarniach.

SPÓŁDZIELCZOŚĆ PRACY str. 14

Raport CECOP: Spółdzielnie się opiekują.

KULTURA str. 15 -17

Klementyna Zygarowska: Czy nadal wspieramy kulturę?

MIESZKALNICTWO str. 18 - 19

Zbigniew Olejniczak: Świadczenia charakterystyki energo-
tycznej budynku.

HISTORIA str. 20 - 21

dr Adam Piechowski: 100 lat Międzynarodowego Dnia
Spółdzielczości.

SPÓŁDZIELCZY ŚWIAT str. 22

Posiedzenie EuroCOOP w Warszawie

Warto przeczytać

Piekarnie i ciastkarnie prowadzone przez spółdzielnie spożywców „Społem” oraz gminne spółdzielnie „Samopomoc Chłopska” zostały w końcu objęte tarczą gazową na mocy ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw. Głosowanie sejmowe poprawki Senatu, które odbyło się w Sejmie 9 marca br. zjednoczyło całą polską scenę polityczną. Za jej przyjęciem głosowało 427 posłów, przy 1 głosie przeciw i 11 wstrzymujących się. - str.13

Paragraf Spółdzielczy:

Przemysław Kępka:
Dochodzenie roszczeń o zapłatę
w procesie cywilnym - str. I

Artur Puławski:
Autozapisy do Pracowniczych
Planów Kapitałowych - str. III
Odroczony podatek dochodowy
w sprawozdaniu finansowym - str. IV

Roksana Kowalska:
Sprzedaż lokali mieszkalnych przez
spółdzielnię mieszkaniową
a gospodarka zasobami
mieszkaniowymi - str. V

Michał Radziejewski:
Lustracja spółdzielni - rodzaje,
terminy i cele - str. VII

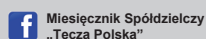
Wydawca:

**KRAJOWA RADA
SPÓŁDZIELCZA**

ul. Jasna 1, 00-950 Warszawa
tel.: 22 596 43 00
www.krs.org.pl
e-mail: krs@krs.org.pl

Redakcja

tel./fax: 22 828 65 11
e-mail: teczka.polska@krs.com.pl

Prezes Zarządu

dr inż. Mieczysław Grodzki
tel.: 22 827 13 16, fax: 22 827 43 21

Członkowie Zarządu

Ryszard Jaśkowski, tel.: 22 440 82 02
Tomasz Jórdeczka, tel.: 33 814 54 73
Marek Kowalski, tel.: 43 821 51 44
Zygmunt Paśnik, tel.: 44 684 60 25

TĘCZA POLSKA

COOP MIESIĘCZNIK SPÓŁDZIELCZY / marzec 2023

Redaktor Naczelny:

Klementyna Zygarowska - Tomza

Autorzy artykułów:

Przemysław Kępka,
Roksana Kowalska,
Agnieszka Wroniewicz
Zbigniew Olejniczak
dr Adam Piechowski, Artur Puławski
Michał Radziejewski.

**Prenumerata
na dowolny okres u Wydawcy.
Materiałów niezamówionych
nie zwracamy**

Pamiętajmy o wyborze delegatów na regionalne zjazdy przedkongresowe.

Przygotowania do VII Kongresu Spółdzielczości

Krajowa Rada Spółdzielcza przypomina wszystkim spółdzielniom o konieczności dokonania wyboru delegatów na regionalne lub ogólnokrajowe zjazdy przedkongresowe organizowane przed VII Kongresem Spółdzielczości.

Zgromadzenie Ogólne KRS uchwałą nr 36 z dnia 15 grudnia 2022 r. postanowiło wyznaczyć datę VII Kongresu Spółdzielczości na **7 i 8 grudnia 2023 r.** Wybór delegatów na Kongres dokonywany będzie podczas zjazdów przedkongresowych, w których mają prawo uczestniczyć przedstawiciele wszystkich spółdzielni i związków spółdzielczych. Zgromadzenie Ogólne KRS uchwałą nr 17 z dnia 18 grudnia 2019 r. ustaliło, że spółdzielnie i związki spółdzielcze będą reprezentowane podczas zjazdów przedkongresowych przez jednego przedstawiciela posiadającego czynne i bierne prawo wyborcze. Jednocześnie informujemy, że imienny wykaz organizatorów tych zjazdów zostanie zamieszczony na stronie internetowej krs.org.pl.

W zależności od liczby podmiotów reprezentujących daną branżę, zjazdy te mogą mieć charakter regionalny lub ogólnokrajowy. Przedstawiciela na zjazd przedkongresowy wybiera rada nadzorcza spółdzielni lub związku spółdzielczego - chyba, że postanowienia statutu regulują to odmiennie - spośród członków spółdzielni. Wybór delegata, o którym mowa, dokonany przed wcześniej planowanym terminem odbycia VII Kongresu w roku 2020 pozostaje ważny i nie wymaga potwierdzenia.

Krajowa Rada Spółdzielcza pragnie przypomnieć wszystkim podmiotom, które takiego wyboru jeszcze nie dokonały, o konieczności tego wyboru spośród członków spółdzielni - szczególnie, jeśli organem właściwym do określenia

tej reprezentacji jest zebranie członków/przedstawicieli. Poniżej wzór uchwały Walnego Zgromadzenia/Rady Nadzorczej spółdzielni w sprawie udzielenia delegatowi pełnomocnictwa na zjazd przedkongresowy.

Załącznik do Uchwały nr 17/2019 ZO KRS
z dnia 18 grudnia 2019 roku
Wzór

**Uchwała nr
Walnego Zgromadzenia/Rady Nadzorczej**

.....
.....
.....
(pełna nazwa Spółdzielni i jej adres)

**z dnia
w sprawie udzielenia pełnomocnictwa
na Zjazd Przedkongresowy**

Walne Zgromadzenie/Rada Nadzorcza
Spółdzielni

wybrało (a)
Panią /Pana

.....
.....
(imię i nazwisko oraz numer członkowski
w Spółdzielni)

przedstawicielem

.....
.....
(pełna nazwa Spółdzielni)

na Zjazd Przedkongresowy
w celu wyboru delegatów
na VII Kongres Spółdzielczości.

data... Podpis Przewodniczącego
Walnego Zgromadzenia
lub Rady Nadzorczej

**Uchwała nr 17/2019
Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej
z dnia 18 grudnia 2019 roku
w sprawie zwołania VII Kongresu Spółdzielczości
(t.j. zmiany uchwałą ZO KRS nr 36 z 15 grudnia 2022 r.)**

Zgromadzenie Ogólne Krajowej Rady Spółdzielczej na podstawie art. 258 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 roku Prawo spółdzielcze (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1285) oraz § 7 ust. 2 pkt 2) Statutu Krajowej Rady Spółdzielczej (Załącznik do uchwały I Kongresu Spółdzielczości z 30 maja 1995 r., Monitor Polski nr 7 poz. 86) postanawia:

§1

1. Zwołać VII Kongres Spółdzielczości.
2. Wyznaczyć datę VII Kongresu Spółdzielczości na 7-8 grudnia 2023 roku.
3. Określić liczbę delegatów VII Kongresu Spółdzielczości w liczbie 600.
4. Powołać Komitet Organizacyjny VII Kongresu Spółdzielczości składający się z członków Prezydium Zgromadzenia Ogólnego KRS i członków Zarządu KRS
5. Zobowiązać Komitet Organizacyjny VII Kongresu Spółdzielczego do:
 - a) opracowania projektu zasad i trybu wyboru delegatów na VII Kongres Spółdzielczości,
 - b) wyznaczenia dokładnej daty oraz preliminarza kosztów organizacji VII Kongresu Spółdzielczości,
 - c) przedstawienia projektów tych dokumentów podczas obrad Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej do dnia 15 lipca 2023 roku.
6. Ustalić, że spółdzielnie i związki spółdzielcze będą reprezentowane podczas zjazdów przedkongresowych przez jednego przedstawiciela, posiadającego czynne i bierne prawo wyborcze.
7. Przedstawiciela na zjazd przedkongresowy wybiera rada nadzorcza spółdzielni lub związku spółdzielczego, chyba że postanowienia statutu spółdzielni lub związku spółdzielczego stanowią inaczej, spośród członków spółdzielni.
8. Załącznik do niniejszej uchwały stanowi wzór uchwały walnego zgromadzenia/rady nadzorczej w sprawie udzielenia pełnomocnictwa na zjazd przedkongresowy.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Sekretarz ZO KRS, Maciej Palej

Przewodniczący ZO KRS, dr Jerzy Jankowski

O wszystkich innych sprawach organizacyjnych, związanych ze zjazdami przedkongresowymi, będzie Państwa informować jego organizator. Jeśli z jakichś powodów, taka informacja do Państwa nie dotrze, prosimy o bezpośredni (telefoniczny lub korespondencyjny) kontakt z Krajową Radą Spółdzielczą.

We wszystkich sprawach dotyczących kwestii organizacyjnych związanych z VII Kongresem Spółdzielczości informacjami służy Zespół Samorządu i Promocji KRS. □

Na wniosek spółdzielców powstaje nowa grupa robocza

W dniu 15 grudnia br. odbyło się pierwsze posiedzenie Komitetu Monitorującego Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. W skład Komitetu weszli Prezes Zarządu KRS dr inż. Mieczysław Grodzki oraz Zastępca Prezesa Zarządu KRS Zygmunt Paśnik. Już w trakcie inauguracyjnego spotkania spółdzielcy zgłosili wniosek o powołanie grupy roboczej, która zajęłaby się sprawą rozszerzenia wsparcia sektorowego na kluczowe sektory polskiego rolnictwa.

Pierwsze posiedzenie Komitetu Monitorującego PS WPR, w środku Zygmunt Paśnik Zastępca Prezesa Zarządu KRS (fot: www.gov.pl)

W dniu 29 grudnia ubr. Krajowa Rada Spółdzielcza przekazała na ręce kierującego Komitetem Wiceministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi **Ryszarda Bartosika** wniosek o powołanie Grupy Roboczej, która przygotuje stanowisko Komitetu w sprawie uzupełnienia Planu Strategicznego PS WPR 2023-2027 dla Polski o wsparcie sektorowe w takich sektorach jak: mleko i przetwory mleczna, wieprzowina, wołowina i cielęcina, drób, zboża, rośliny oleiste.

W dniu 15 lutego br. przyszła odpowiedź z resortu rolnictwa, w której wiceminister Ryszard Bartosik zaproponował powołanie grupy roboczej ds. promowania współpracy rolników w formie organizacji producentów. Podkreślił przy tym, że z uwagi na początkowy etap realizacji PS WPR 2023-2027, ocena i propozycja zmiany Planu w zaproponowanym przez spółdzielców zakresie powinny odbyć się na etapie późniejszym, w oparciu o pierwsze rezultaty wdrażania i być efektem dogłębnej analizy - w tym oceny potencjału tworzenia organizacji producentów a także oceny zaplanowanego w PS WPR wsparcia.

Przedstawiciele Krajowej Rady Spółdzielczej zaaprobowali powyższą propozycję w piśmie przesłanym w dniu 22 lutego br. Czytamy w nim: *Dziękujemy za podjęcie tematu związanego z naszym wnioskiem o wpisanie wsparcia sektorowego do Planu Strategicznego WPR 2023-2027 w kluczowych dla polskiego rolnictwa i przetwórstwa rolnego sektorach rolnych. Aprobujemy Pana propozycję zamienną zamiast powołania Grupy Roboczej ds. Wsparcia Sektorowego na powołanie Grupy Roboczej ds. Promowania Współpracy w Formie Organizacji Producentów działającej w ramach Komitetu Monitorującego PS dla WPR na lata 2023-2027.*

Jest to propozycja o szerszym zakresie, wychodząca naprzeciw naszym uwagom odnośnie potrzeby równoległych działań, celem zainteresowania rolników zrzeszaniem się i współpracą w ramach organizacji producentów.

Akceptujemy zaproponowany zakres działalności proponowanej przez Pana grupy. Prosimy jednocześnie o zwiększe-

niej jej zakresu działania o jeden element tj. pkt. 6. Identyfikacja dobrych praktyk na drodze do tworzenia organizacji producentów (OP), gdzie chcemy przedstawić analizę pozytywnych praktyk oraz doświadczeń, które w bliskiej przyszłości doprowadzą do powstania uznanych OP w innych sektorach niż owoce i warzywa. Zaproponowany zakres działalności Grupy Roboczej odbieramy jako wsparcie dla upowszechnienia tego procesu w Polsce. Do składu osobowego tej grupy proponujemy powołać wnioskodawców i przedstawicieli producentów: mleka, wieprzowiny, wołowiny, drobiu, zbóż i roślin oleistych.

Jednocześnie podtrzymujemy wniosek o wpisanie wsparcia sektorowego przy najbliższej aktualizacji PS WPR, umożliwiając rozpoczęcie udzielania tego wsparcia spółdzielcom oraz grupom producentów w szerokim rozumieniu, działających w w/w kluczowych sektorach rolnych - stanowiących 90 proc. polskiego rolnictwa i przetwórstwa rolnego - zgodnie z art. 67 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/2115, zgodnie z którym podmioty te mogą uzyskać wsparcie sektorowe także w okresie przejściowym - do końca 2027 roku - do czasu uzyskania przez nie statusu uznanej organizacji producentów lub zrzeszenia uznanych OP. Jest to niezbędne, aby zapewnić jednakowe warunki konkurencyjności polskim podmiotom wobec podmiotów z innych krajów UE, w szczególności z krajów Zachodnich UE. W naszym rozumieniu wsparcie sektorowe winno pełnić kluczową rolę w procesie dochodzenia do uzyskania statusu uznanej organizacji producentów. Taki jest właśnie cel zapisów w/w art. 67 Rozporządzenia PEiR (UE) nr 2021/2115, które w okresie przejściowym pozwala udzielać wsparcia sektorowego również podmiotom dążącym do uzyskania statusu uznanej OP lub zrzeszenia uznanych OP, ułatwiając uzyskanie tego statusu.

Wychodząc naprzeciw obawom Resortu Rolnictwa dotyczących ryzyka niewykorzystania środków na wsparcie sektorowe, proponujemy zapisanie w Planie Strategicznym WPR 2023-2027 warunków dla uzyskania tego wsparcia w zakresie w/w rynków rolnych, z przypisaniem początkowych symbolicznych kwot budżetu na ten cel. Po jego wykorzystaniu, zgodnie z dopuszczoną prawem UE możliwością ośmiokrotnej zmiany/aktualizacji PS WPR kwota budżetu na wsparcie sektorowe byłaby sukcesywnie zwiększana, w miarę przyrostu liczby uznanych OP i ich Zrzeszeń. Uszczerbek na łącznym budżecie dla płatności bezpośrednich będzie marginalny. Wynika to z zapisów Rozporządzenia PEiR (UE), które dopuszcza budżet na wsparcie sektorowe w maksymalnej wysokości 3% budżetu na płatności bezpośrednie. W warunkach polskich trudno będzie doprowadzić do wykorzystania połowy tego poziomu. Należy podkreślić, że Polska pierwotnie przesunęła 30 proc. środków z II filara (rozwoj obszarów wiejskich, w tym w/w podmiotów) na I filar (płatności bezpośrednie). Znaczna część krajów, szczególnie Zachodniej Europy, dokonała przesunięcia środków z I na II filar, wzmacniając pozycję rynkową i rozwój swoich rodzimych podmiotów gospodarczych operujących na rynkach rolnych i przetwórstwa rolnego. Przedstawione powyżej argumenty, chcemy szczegółowo prezentować w ramach prac powołanej Grupy Roboczej Komitetu Monitorującego PS WPR.

Liczymy na pozytywną ocenę Pana Przewodniczącego naszych wniosków w tej ważnej sprawie.

dr inż. Mieczysław Grodzki
Prezes Zarządu
Krajowej Rady Spółdzielczej

Zygmunt Paśnik
Zastępca Prezesa Zarządu
Krajowej Rady Spółdzielczej

Odpowiedź MRiRW na postulaty spółdzielców

Argumenty resortu rolnictwa

W styczniowym wydaniu „TP” informowaliśmy o spotkaniu Prezesa Zarządu KRS z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, podczas którego po raz kolejny zgłoszone zostały postulaty środowiska spółdzielni rolniczych i wiejskich (zob. TP nr 1/2023 s. 8). Pismo KRS w tej sprawie zostało przekazane Wicepremierowi Ministrowi Rolnictwa Henrykowi Kowalczykowi 13 stycznia br. Do propozycji spółdzielców w dniu 3 marca br. odniósł się Dyrektor Departamentu Rynków Rolnych i Transformacji Obszarów Wiejskich MRiRW Waldemar Guba, przedstawiając stanowisko resortu wobec wszystkich zawartych w nim postulatów.

W odpowiedzi na pismo z dnia 13 stycznia br., przy którym przesłane zostały propozycje rozwiązań dla rozwoju spółdzielczości, przedstawiam następujące informacje.

W odniesieniu do punktu 1 - dotyczącego szerszego uwzględnienia spółdzielczości we wsparciu w ramach Planu Strategicznego WPR 2023-2027 dla Polski oraz powszechnej promocji spółdzielczości informuję, co następuje.

W Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023-2027 zaprojektowano interwencję 10.1.1 *Inwestycje w gospodarstwach rolnych zwiększające konkurencyjność (dotacje)*, w ramach której preferowany jest udział rolnika w zorganizowanych formach współpracy. Planuje się, że preferowane będą inwestycje realizowane przez rolnika, który należy do grupy producentów rolnych, organizacji producentów, spółdzielni (jeśli nie jest grupą albo organizacją), klastra - jeżeli operacja dotyczy tego samego produktu lub grupy produktów ze względu na który została utworzona grupa albo organizacja lub operacja dotyczy produktu lub grupy produktów będących przedmiotem współpracy rolnika ze spółdzielnią lub klastrem. Celem interwencji jest zwiększenie zorientowania na rynek i konkurencyjności gospodarstw poprzez:

- racjonalizację technologii produkcji,
- wprowadzenie nowoczesnych, w tym cyfrowych, technologii lub innowacji,
- zmianę profilu produkcji,
- poprawę jakości produkcji,
- zwiększenie wartości dodanej produktu.

(w dalszej części dyrektor Guba szczegółowo omówił ten instrument wsparcia - przyp. red.)

W odniesieniu do punktu 2, w którym wskazano, że w Planie Strategicznym dla WPR na lata 2023-2027 dla Polski brak wsparcia sektorowego przewidzianego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/2115

z dnia 2 grudnia 2021 r. wyjaśniam, że podejście w tej sprawie zostało szczególnie określone w części diagnostycznej PS WPR, i na tej podstawie można przedstawić następujące informacje.

W pracach diagnostycznych i konsultacjach wnikliwie rozważono zasadność realizacji interwencji sektorowych w sektorach innych niż obowiązkowe, tj. poza sektorem owoców i warzyw oraz pszczelarstwa. Na chwilę obecną nie ma w tym zakresie wystarczającego potencjału, przede wszystkim ze względu na brak organizacji producentów w sektorach innych niż owoce i warzywa. Stwierdzono, że najpierw powinny oddolnie powstawać inicjatywy rolników, prowadzące do utworzenia organizacji producentów motywowane dążeniem do optymalizacji ekonomicznej w sferze produkcji i handlu, i dopiero tak ugruntowane podmioty będą w stanie podjąć się realizację skomplikowanego mechanizmu jakim są interwencje sektorowe. Z dotychczasowych doświadczeń Polski wynika, że zachęty finansowe nie dają gwarancji powstawania trwałych, rynkowych i konkurencyjnych podmiotów opartych na współpracy rolników, ponieważ duża część beneficjentów takiego wsparcia rezygnuje z dalszej działalności po zakończeniu jego otrzymywania.

Równie istotną okolicznością jest także fakt, że jedynym źródłem środków finansowych, jakie ewentualnie mogłyby zostać przeznaczone na realizację wsparcia sektorowego w postaci programów operacyjnych realizowanych przez organizacje producentów na rynkach innych niż owoce i warzywa oraz pszczelarstwo, jest krajowa koperta finansowa przeznaczona na wypłatę płatności bezpośrednich. Realizacja mechanizmu interwencji sektorowych na innych rynkach wiązałaby się z wysokim ryzykiem niepełnego wykorzystania krajowej koperty finansowej (brak mechanizmu powrotu niewykorzystanych środków finansowych przeznaczonych na realizację interwencji sektorowych do koperty krajowej płatności bezpośrednich).

Biorąc powyższe pod uwagę oraz fakt, że realizacja PS WPR 2023-2027 znajduje się na początkowym etapie, rozważenie możliwości wprowadzenia mechanizmu wsparcia w postaci współfinansowania programów operacyjnych realizowanych przez organizacje producentów, powinno odbyć się w oparciu o pierwsze rezultaty wdrażania PS WPR, kiedy będzie można wziąć pod uwagę osiągnięte efekty, w tym m.in. liczbę uznanych organizacji producentów.

Jak zostało powyżej wskazane, w pierwszej kolejności powinna w Polsce powstać odpowiednia liczba organizacji producentów, które będą w stanie realizować kilkuletnie programy operacyjne i dla których uruchomienie wsparcia będzie zasadne, co tym samym pozwoliłoby na zminimalizowanie ryzyka utraty środków z koperty krajowej płatności bezpośrednich.

Jednocześnie należy zauważyć, że w ramach koperty finansowej płatności bezpośrednich corocznie kierowane będą wprost do producentów środki wsparcia bezpośredniego, w tym związane z produkcją w wybranych sektorach, w szczególności w sektorach hodowlanych. Podobne podejście można zauważyć także w PS WPR opracowanych przez inne państwa członkowskie (także te, w których istnieje duża liczba organizacji producentów, jak np. Niemcy, Francja, Portugalia), z których wynika, że wsparcie sektorów produkcji rolnej odbywa się m.in. poprzez realizację dopłat bezpośrednich i wybranych interwencji w ramach II filara PS WPR.

Jednakże, mając na względzie potrzebę wzmacniania konkurencyjności producentów poprzez ich współpracę, **na podstawie wniosku KRS, podjęta została inicjatywa utworzenia grupy roboczej w ramach prac Komitetu Monitorującego PS WPR**, której celem będzie promowanie współpracy rolników w formie organizacji producentów. Do zakresu działalności tej grupy będzie należeć:

- Identyfikacja korzyści związanych ze współpracą rolników w formie organizacji producentów;
- Identyfikacja barier stojących na drodze do tworzenia organizacji producentów;
- Ocena zainteresowania tworzeniem OP wśród producentów rolnych, także w kontekście możliwości korzystania ze wsparcia w ramach różnych interwencji PS WPR;
- Ocena możliwości wdrożenia wsparcia w postaci współfinansowania programów operacyjnych realizowanych przez organizacje producentów w ramach PS WPR;
- Wypracowanie wniosków i rekomendacji w zakresie obszaru działalności grupy.

Pismo z informacjami zostało Państwu przesłane w dniu 15 lutego br.

Odnosząc się do punktu 3, dotyczącego braku uznania Organizacji Producentów oraz Zrzeszeń OP w Polsce, wyjaśniam, że zostały znacznie uproszczone zasady uznawania organizacji producentów, w wyniku dwóch nowelizacji rozporządzeń MRiRW z dnia 5 grudnia 2022 r., na co też zwróciliście Państwo uwagę w piśmie z dnia 6 lutego br. W związku z powyższym, na chwilę obecną nie jest planowane wprowadzanie dalszych uproszczeń w tym zakresie.

Jednocześnie, odnosząc się do przedstawionych w Państwa piśmie informacji, iż *żadna z ubiegających się o status uznanej OP spółdzielni mleczarska nie uzyskała takiego statusu, z uwagi na przerost biurokracji i wymagane tysiące danych o członkach spółdzielni i samej spółdzielni*, wyjaśniam, że zgodnie z danymi ARiMR, dotychczas wpłynął tylko jeden wniosek o uznanie za organizację producentów (poza rynek owoców i warzyw). Sprawa wszczęta na podstawie złożonego wniosku o uznanie została, po wielu wyjaśnieniach, ostatecznie rozstrzygnięta negatywnie dla wnioskodawcy.

Należy podkreślić, że nieuzyskanie uznania za OP nie wynikało z przerostu biurokracji, tylko z braku racjonalnych założeń, jakie przyświecały utworzeniu tego podmiotu. Odmowa uznania uzasadniona była tym, że wnioskodawca został utworzony z podmiotu skupowego, części jego dotychczasowych dostawców oraz podmiotu świadczącego usługi weterynaryjne, a przedstawiony przez nich plan biznesowy i składane wyjaśnienia nie wskazywały na żadną wartość dodaną utworzenia takiego podmiotu. Dodatkowo, wszystkie działania wskazane w przedłożonym planie biznesowym były już wcześniej realizowane przez producentów we współpracy z podmiotem skupowym i nie zostało zaplanowane nic nowego, co świadczyłoby o jakiegokolwiek próbie nowego podejścia do realizacji celu jakim było wprowadzanie na rynek mleka, wytworzonego w gospodarstwach członków. Jednocześnie zostało stwierdzone, że utworzenie podmiotu, który jako jedyny ubiegał się o status OP, było działaniem skierowanym na pozyskanie korzyści w sposób sprzeczny z celami prawa wspólnotowego poprzez sztuczne stworzenie warunków w celu uzyskania tej korzyści. Dodatkowo, na etapie rozpatrywania wniosku o uznanie za OP, zostało stwierdzone, że w wyniku działań skutkujących stworzeniem podmiotu ubiegającego się o status OP, część producentów została odłączona od dobrze prosperującego podmiotu skupowego, w związku z czym można mówić o dekoncentracji. Powyższych działań w celu uzyskania statusu OP nie można uznać za uzasadnione i pożyteczne.

W odniesieniu do punktu 4, w którym zwrócono uwagę na brak wyrównania pozycji spółdzielni (które zazwyczaj kumulują małe osobiste kapitały członków oraz ich umiejętności) w stosunku do silnych zazwyczaj kapitałowo spółek handlowych poprzez preferencje podatkowe, informuję, że w przedmiotowej kwestii zwróciłem się do Ministra Finansów z prośbą o analizę Państwa propozycji i przedstawienie informacji o ewentualnych możliwościach ich uwzględnienia we właściwych przepisach. Niezwłocznie po uzyskaniu tych informacji, zostaną one Państwu przekazane.

Odnosząc się do punktu 5, dotyczącego uznania gospodarstw rolniczych spółdzielni produkcyjnych za gospodarstwa wielorodzinne - zmiana w Ustawie o ustroju rolnym - w zakresie definicji gospodarstwa rodzinnego i wielorodzinnego, wyjaśniam, że osiągnięcie celu, o którym wspomniane zostało w Państwa piśmie, nie może dokonać się poprzez uznanie spółdzielni produkcyjnych za gospodarstwa wielorodzinne, gdyż w systemie prawa nie występuje takie pojęcie jak gospodarstwo wielorodzinne.

Samo natomiast uznanie spółdzielni za gospodarstwa wielorodzinne (nawet po wprowadzeniu takiej definicji) nie spowoduje przyznania tym spółdzielniom jakichkolwiek korzyści w nabywaniu nieruchomości rolnych. Żaden przepis prawa nie wiąże bowiem z tym pojęciem uprawnień w tym zakresie.

Co więcej - wprowadzenie do ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego nowego pojęcia, tj. „gospodarstwa wielorodzinnego” byłoby nieuzasadnione. W szczególności nie byłoby to spójne z - determinującą regulacje ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego (por. preambuła tej ustawy) - art. 23 Konstytucji RP. Stanowi on bowiem, że podstawą ustroju rolnego państwa jest „gospodarstwo rodzinne”.

Mając natomiast na uwadze przewidziane w Polskim Ładzie wprowadzenie zachęt dla spółdzielczości rolniczej, **uwzględniona została** - w toku konsultacji publicznych projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz niektórych innych ustaw - **uwaga zgłoszona przez Krajowy Związek Rewizyjny Rolniczych Spółdzielni Produkcyjnych, polegająca na zmodyfikowaniu art. 2a ust. 3 pkt 1 lit. h ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego**. Zgodnie z wprowadzoną do projektu ustawy zmianą, RSP będą mogły nabywać, bez żadnych dodatkowych warunków, nieruchomości rolne niezależnie od limitu powierzchniowego (wynoszącego 300 ha użytków rolnych). Nowa wersja projektu ustawy o zmianie ustawy o gospodaro-

waniu nieruchomości rolnymi Skarbu Państwa oraz niektórych innych ustaw w najbliższym czasie ponownie zostanie poddana stosownym uzgodnieniom.

W odniesieniu do punktu 6, w którym zaproponowano uwzględnianie we wszystkich formach pomocy dla przedsiębiorstw, w tym w ramach PS WPR 2023-2027, również zatrudnienia w oparciu o deklarację członkowską, wyjaśniam, że warunek dotyczący stażu pracy został określony w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023- 2027, dokumencie zatwierdzonym przez Komisję Europejską w 2022 r., wobec czego nie ma możliwości wprowadzenia zmian w tym zakresie w treści Wytycznych szczegółowych dotyczące przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy dla interwencji 1.11. Premie dla młodych rolników w ramach PS WPR 2023-2027. Zgodnie z PS WPR za staż pracy w rolnictwie uznaje się okres, liczony do dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy, w którym wnioskodawca:

- podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie jako rolnik lub domownik lub ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności rolniczej w innym państwie członkowskim UE lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) lub,
- był zatrudniony w gospodarstwie rolnym na podstawie umowy o pracę, na stanowisku związanym z prowadzeniem produkcji rolnej.

W związku z takim określeniem stażu pracy w rolnictwie, w przypadku interwencji 1.11 Premie dla młodych rolników przyjęto, że dokumentem potwierdzającym staż pracy jest:

- oświadczenie o okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników lub dokument potwierdzający podleganie ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności rolniczej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
- świadectwo pracy wydane przez pracodawcę na podstawie przepisów prawa pracy obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej lub w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA).

Odnosząc się do punktu 7, dotyczącego zmian w ustawie o OZE w zakresie tworzenia i działania spółdzielni energetycznych (SE), informuję, że wyjaśnienia we wskazanym zakresie zostały zamieszczone w odpowiedzi MRiRW z dnia 17 lutego br., na Państwa pismo

z dnia 13 stycznia 2023 r. w następującym brzmieniu.

Odnośnie do wskazanych zagadnień informuję, że propozycje te były omawiane podczas szeregu spotkań w 2022 r.

Postulaty dotyczące:

- **zniesienia ograniczenia liczby członków spółdzielni energetycznej**, przy jednoczesnym pozostawieniu ograniczenia terytorialnego działania spółdzielni energetycznych (do 3 gmin wiejskich i miejsko-wiejskich sąsiadujących ze sobą); takie rozwiązanie uzasadnione jest funkcjonowaniem na rynku wielu dużych spółdzielni rolniczych (np. mleczarskich), których liczba członków przekracza 1000,
- **możliwości wprowadzenia przejściowego rozwiązania polegającego na zmniejszeniu z 70 proc. do 40 proc. obowiązku pokrycia własnego zapotrzebowania na energię elektryczną spółdzielni i jej członków**; z uwagi na konieczność poniesienia dużych nakładów inwestycyjnych na instalacje OZE służące do produkcji energii elektrycznej na potrzeby spółdzielni energetycznej i jej członków w początkowym okresie ich rozwoju (np. do dnia 31 grudnia 2025 r.), uzasadnione jest wprowadzenie ułatwień dla spółdzielni, które wystąpią z wnioskiem o wpis do wykazu spółdzielni energetycznych, **zostały uwzględnione w stanowisku MRiRW i przekazane do Ministerstwa Klimatu i Środowiska** jako propozycje uzupełnienia projektu ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw (UC99).

Podkreślić należy, że w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w odniesieniu do przepisów regulujących funkcjonowanie spółdzielni energetycznych, wypracowano także propozycje innych zmian legislacyjnych, które zgłoszone zostaną do projektu UC99. Zaproponowane zmiany obejmują m.in.:

- Doprecyzowanie definicji legalnej spółdzielni energetycznej oraz przedmiotu działalności poprzez wskazanie, że jej przedmiotem działalności jest wytwarzanie energii elektrycznej lub biogazu, lub biogazu rolniczego, lub biometanu, lub wodoru, lub ciepła ze źródeł odnawialnych w instalacjach odnawialnego źródła energii, a następnie obrót nimi lub ich magazynowanie wyłącznie na potrzeby własne spółdzielni energetycznej lub jej członków.
- Doprecyzowanie zakresu podmiotowego spółdzielni energetycznej poprzez określenie, że jej członkiem jest podmiot, którego instalacja jest przyłączona do sieci dystrybucyjnej, elektroenergetycznej, lub sieci dystrybucyjnej gazowej, lub sieci ciepłowniczej, a także podmiot, do którego biogaz lub biogaz rolniczny lub biometan lub wodór ze źró-

deł odnawialnych są dostarczane w inny sposób niż za pośrednictwem sieci dystrybucyjnej gazowej.

- Zmianę obszaru działania spółdzielni energetycznej poprzez definiowanie obszaru za pomocą punktów poboru energii wytwórców i odbiorców będących członkami tej spółdzielni energetycznej, miejsc przyłączenia do wydzielonej sieci dystrybucyjnej ciepłowniczej lub gazowej wytwórców i odbiorców ciepła lub biogazu lub biogazu rolniczego lub biometanu lub wodoru, a także miejsc wytwarzania oraz zużycia biogazu lub biogazu rolniczego lub biometanu lub wodoru.
- Doprecyzowanie kwestii umów zawieranych przez sprzedawcę energii z poszczególnymi członkami spółdzielni energetycznej, a także z operatorem systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznej.
- Uproszczenie sprawozdawczości spółdzielni energetycznych poprzez wykorzystanie tworzonego centralnego systemu informacji rynku energii, a także zasad prowadzenia wykazu spółdzielni energetycznych przez Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa poprzez prostowanie z urzędu wpisów w rejestrze spółdzielni energetycznych zawierających oczywiste błędy.
- Doprecyzowanie zasad rozliczeń pomiędzy spółdzielnią energetyczną, a sprzedawcą poprzez wskazanie, że rozliczenia realizowane są przez jednego sprzedawcę na podstawie umowy kompleksowej zawartej z każdym odbiorcą energii elektrycznej danej spółdzielni energetycznej z uwzględnieniem odpowiedniej ilości energii elektrycznej wytworzonej przez spółdzielnię energetyczną lub jej członków.
- Doprecyzowanie zakresu działalności spółdzielni rolników poprzez wskazanie, że spółdzielnie rolników mogą prowadzić również działalność w zakresie wytwarzania energii elektrycznej lub ciepła lub biogazu lub biogazu rolniczego lub biometanu lub wodoru w instalacjach odnawialnego źródła energii, które stanowią własność spółdzielni rolników lub jej członków, a także w zakresie obrotu nimi lub ich magazynowania.
- Wprowadzenie ułatwień dla przyłączenia nowych źródeł OZE działających na rzecz spółdzielni energetycznych. Przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej nie będzie mogło odmówić wydania warunków przyłączenia dla instalacji odnawialnego źródła energii, która będzie wytwarzać energię elektryczną w ramach spółdzielni energetycznej po spełnieniu określonych warunków, w tym jeśli moc in-

stalacji będzie dostosowana do potrzeb odbiorców spółdzielni energetycznej oraz umożliwi godzinowe bilansowanie ilości wytwarzanej i zużywanej energii w ramach tej spółdzielni energetycznej.

- Ułatwienie nabywania przez jednostki samorządu terytorialnego energii poprzez zwolnienie z obowiązku stosowania prawa zamówień publicznych w przypadku zakupu energii od spółdzielni energetycznej, której jednostka samorządu terytorialnego będzie członkiem.
- Umożliwienie jednostkom doradztwa rolniczego aktywnego udziału w spółdzielniach energetycznych.

Odnośnie do pozostałych postulatów KRS wyjaśniono, że:

- wszystkie spółdzielnie (istniejące i nowopowstające) założone na bazie ustawy Prawo spółdzielcze lub ustawy o spółdzielniach rolników, mogą zarejestrować się jako spółdzielnia energetyczna po spełnieniu warunków wynikających z ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- spółdzielnie mieszkaniowe mogą być członkiem spółdzielni energetycznej jeżeli znajdują się na terenie gmin wiejskich lub miejsko-wiejskich (lub 3 sąsiadujących tego typu gmin);
- MRiRW nie widzi możliwości wprowadzenia rozwiązania umożliwiającego sprzedaż energii wytworzonej przez spółdzielnię energetyczną. Ideą funkcjonowania spółdzielni jest wytwarzanie i zużywanie energii na potrzeby członków spółdzielni, a nie w celach zarobkowych. Możliwość produkcji energii w celu jej sprzedaży umożliwiają aktualnie obowiązujące przepisy ustawy o odnawialnych źródłach energii, w ramach przedsiębiorstw energetycznych czy klastrów energii.

Aktualnie zaproponowane dla spółdzielni energetycznych rozwiązania w zakresie rozliczania wytworzonej i zużytej energii dają największe korzyści. Ponadto, w dniu 30 marca 2022 r. zostało opublikowane rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie dokonywania rejestracji, bilansowania i udostępniania danych pomiarowych oraz rozliczeń spółdzielni energetycznych, które określa jasne i jednolite zasady dla przedsiębiorstw energetycznych w rozliczeniach ze spółdzielniami energetycznymi, co ułatwi mieszkańcom obszarów wiejskich podejmowanie współpracy na rzecz obniżenia kosztów pozyskania energii oraz poprawy warunków życia i prowadzenia działalności.

Z wyrazami szacunku

*z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
dyrektor Waldemar Guba*

Odnaczenia branżowe i konkursy dla spółdzielców organizowane przez KRS

Jak uhonorować zasłużonych spółdzielców?

Krajowa Rada Spółdzielcza nadaje trzy rodzaje odznaczeń branżowych. Proponuje także udział w dorocznym konkursie spółdzielczym, którego laureaci mogą otrzymać honorowe nagrody i wyróżnienia. „Regulamin odznaczeń i wyróżnień spółdzielczych” zatwierdzony Uchwałą nr 11/2020 Zgromadzenia Ogólnego KRS dostępny jest na stronie internetowej krs.com.pl.

Odnaczenia branżowe

„Za Zasługi dla Spółdzielczości”

Odnaka ta (wraz z dyplomem) ustanowiona Uchwałą Zgromadzenia Ogólnego KRS nr 9/96 z 7 października 1996 r. **przyznawana jest jednorazowo wyłącznie spółdzielniom i organizacjom spółdzielczym - nie jest przeznaczona dla osób fizycznych.**

Odnaka nadawana jest Uchwałą Zgromadzenia Ogólnego KRS na wniosek zainteresowanej spółdzielni (lub organizacji spółdzielczej) po uzyskaniu pozytywnej opinii Prezydium ZO KRS. Regulamin dopuszcza możliwość przyznania Odznaki również organizacjom spoza spółdzielczości pod warunkiem, że w sposób szczególny przyczyniają się one do umacniania, integrowania i rozwoju ruchu spółdzielczego. W takich szczególnych przypadkach przyznanie Odznaki następuje na wniosek Zarządu KRS lub spółdzielczego związku rewizyjnego.

Odnaka przyznawana jest do wyboru w dwóch formach - jako medal lub jako dekoracja sztandaru spółdzielni. Wnioskodawca powinien określić, którą z nich preferuje.

O uhonorowanie Odznaką „Za Zasługi dla Spółdzielczości” mogą ubiegać się spółdzielnie o długoletniej działalności, zasłużone dla rozwoju regionu. Jest ona nadawana tylko jeden raz, co na zawsze uprawnia uhonorowany podmiot do zamieszczania informacji o otrzymaniu Odznaki. Decyzja Zgromadzenia Ogólnego KRS może jednak zostać cofnięta np. w przypadku stwierdzenia podczas kolejnej lustracji istotnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu spółdzielni, lub złożenia w tej sprawie wniosku przez związek rewizyjny, w którym spółdzielnia ta jest zrzeszona.

Spółdzielnie zainteresowane otrzymaniem Odznaki powinny pobrać ze strony internetowej krs.com.pl (zakładka „odzna-

Krajowa Rada Spółdzielcza każdego roku w marcu rozpoczyna przyjmowanie zgłoszeń kandydatów w dorocznym konkursie spółdzielczym. Jest to także okazja do przypomnienia naszym Czytelnikom w jaki sposób można uhonorować członków i pracowników spółdzielni np. z okazji jubileuszu, zakończenia pracy zawodowej lub innych wydarzeń ważnych dla lokalnej społeczności. Jakie są rodzaje odznaczeń spółdzielczych przyznawanych przez Krajową Radę Spółdzielczą? Kto może otrzymać spółdzielcze odznaczenie lub wyróżnienie konkursowe? Poniżej wszelkie przydatne informacje.

czenia i konkursy”) odpowiedni wniosek skierowany do Przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego KRS. Uzasadnienie spółdzielnia sporządza samodzielnie (ze strony KRS nie ma w tej sprawie wytycznych formalnych) przedstawiając w nim np. zasługi podmiotu dla rozwoju spółdzielczości w regionie, charakterystykę jego działalność i wyniki ekonomiczno-finansowe. Informacje te mogą być uzupełnione protokołem z lustracji, opinią związku rewizyjnego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, lub innym dokumentem. Wniosek powinien być podpisany wspólnie przez przewodniczącego rady nadzorczej oraz zarząd spółdzielni lub organizacji spółdzielczej.

Aby mieć pewność, że Odnaka będzie przygotowana na czas, wymagane dokumenty należy dostarczyć do KRS przynajmniej na dwa miesiące przed planowanym jej wręczeniem.

Wręczenie Odznaki „Za Zasługi dla Spółdzielczości” zazwyczaj jest wielką uroczystością dla spółdzielni. Może mieć miejsce podczas jubileuszu, ale także podczas regionalnych lub centralnych obchodów Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości i innych okazji. Odznakę wręczają członkowie Zgromadzenia Ogólnego i Zarządu KRS oraz rad i zarządów spółdzielczych związków rewizyjnych. Informacja o nadaniu Odznaki jest publikowana w „Monitorze Spółdzielczym” jako uchwała Zgromadzenia Ogólnego KRS.

„Złota Odznaka Spółdzielczość Polska”

Odnaczenie przyznawane przez KRS od 2019 roku zostało opracowane na wniosek środowisk spółdzielczych, które od dawna zgłaszały takie zapotrzebowanie.

Otrzymywać je mogą osoby fizyczne, które od co najmniej 5 lat posiadają

już odznaczenie „Zasłużony Działacz Ruchu Spółdzielczego”. Mogą to być członkowie statutowych organów samorządowych spółdzielni lub organizacji spółdzielczej o stażu pracy nie krótszym niż 12 lat, pracownicy legitymujący się co najmniej dwudziestoletnim stażem pracy oraz emeryci lub osoby szczególnie zasłużone. Zarząd KRS może przyznać danej spółdzielni maksymalnie pięć „Złotych Odznak Spółdzielczości” raz na pięć lat. W szczególnych przypadkach Prezes Zarządu KRS może zdecydować o przyznaniu większej liczby odznak.

„Zasłużony Działacz Ruchu Spółdzielczego”

Odnaczenie przyznawane przez Zarząd KRS osobom fizycznym: członkom organów statutowych spółdzielni oraz pracownikom - aktywnym zawodowo, jak i emerytowanym. Ma formę przypinanej zawieszki w etui wraz z którą wręczana jest imienna legitymacja. Tej samej osobie Odnaczenie może być nadane tylko jeden raz. W wyjątkowych przypadkach może je otrzymać także osoba nie będąca pracownikiem spółdzielni, ale wyróżniająca się działalnością na rzecz spółdzielczości.

Wniosek do Zarządu KRS o nadanie odznaczenia „Zasłużony Działacz Ruchu Spółdzielczego” należy wypełnić oddzielnie dla każdej zgłaszanej osoby. Druk wniosku pobrać można ze strony internetowej krs.com.pl. Każdy wniosek powinien być podpisany przez przedstawiciela zarządu oraz rady nadzorczej spółdzielni.

Zarząd KRS analizuje wnioski pod względem formalnym, zwracając uwagę na to, czy zgłoszone osoby spełniają wymogi regulaminowe (wymóg długoletniej pracy na rzecz spółdzielni - 12 lat dla członków organów statutowych i 20 lat

dla pracowników). Spółdzielnia lub organizacja spółdzielcza może jednorazowo wystąpić łącznie o 10 Odznaczeń, choć w szczególnych przypadkach Prezes Zarządu KRS może zdecydować o przyznaniu 15 Odznaczeń.

Ze względu na dużą ilość napływających do KRS wniosków zaleca się, by spółdzielnie występowały w tej sprawie przynajmniej na dwa miesiące przed planowanym terminem uroczystości. Wręczenie Odznaczeń *Zasłużony Działacz Ruchu Spółdzielczego* jest ważnym momentem niemal każdego spółdzielczego jubileuszu. Dekoracji dokonują przedstawiciele Zarządu oraz Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej, a także regionalni pełnomocnicy i członkowie KRS.

Doroczny konkurs dla liderów spółdzielczości

Od 24 lat Krajowa Rada Spółdzielcza organizuje konkurs dla liderów spółdzielczości oraz osób, które w szczególności przyczyniają się do popularyzacji idei i wartości spółdzielczych. Początkowo konkurs miał na celu wyłonienie i nagrodzenie najlepszych przedsięwzięć spółdzielczych, których nagradzano honorowym tytułem „Menedżer-Spółdzielca”. Pierwsze statuetki „Menedżera-Spółdzielcy” wręczono w 1999 r. podczas obrad II Kongresu Spółdzielczości. Ponieważ zainteresowanie konkursem było bardzo duże, KRS zdecydowała się już od następnego roku poszerzyć konkurs o wyróżnienie „Prymus”, a w kolejnych latach o dalsze wyróżnienia. W 2001 r. wręczono pierwsze „Lidera Spółdzielczości Polskiej” (wówczas nagroda ta nosiła nazwę „Oskar Spółdzielczości Polskiej”). W 2010 r. Zgromadzenie Ogólne KRS ustanowiło specjalną nagrodę za działalność społeczno-kulturalną „Złoty Laur Spółdzielczości”.

Konkurs ogłaszany jest co roku na kilka miesięcy przed Międzynarodowym Dniem Spółdzielczości (który w Polsce przypada w dniu 1 lipca). Uprawnionymi do zgłaszania kandydatów są związki i organizacje spółdzielcze, natomiast spółdzielnie mogą wnioskować o przyznanie nagród po uzyskaniu rekomendacji zrzeszającego związku. Wnioski o przyznanie wyróżnień dostępne są na stronie www.krs.com.pl, a kierować je należy do Kapituły Nagród powołanej przez Zarząd KRS.

Wnioski przyjmuje Biuro Zarządu KRS (Zespół Samorządu i Promocji) **do 15 kwietnia każdego roku**.

Aby wziąć udział w konkursach należy zapoznać się z regulaminem dostępnym na stronie www.krs.org.pl w zakładce „odznaczenia i konkursy spółdzielcze”. Znajdują się tam informacje o opłatach konkursowych dla każdej z kategorii oraz innych wymogach. Pamię-

tać należy, że wnioskodawcy oraz spółdzielnie i organizacje spółdzielcze, które zgłaszane są we wnioskach, powinny systematycznie opłacać składki na Krajową Radę Spółdzielczą. Rozstrzygnięcie Konkursu i uroczyste wręczenie statuetek zazwyczaj odbywało się podczas centralnych obchodów Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości z udziałem najwyższych władz państwowych. Jednak z uwagi na stan epidemii oraz ograniczenia w organizacji imprez, w ostatnim czasie honorowe tytuły i statuetki wręczane były przez przedstawicieli Krajowej Rady Spółdzielczej podczas uroczystości spółdzielczych zorganizowanych w regionie.

„Lider Spółdzielczości Polskiej”

Najwyższe honorowe wyróżnienie spółdzielcze, ustanowione Uchwałą Zarządu KRS nr 23/2000 z 25 lutego 2000 r. **Przyznawane jest za wybitne zasługi w popularyzowaniu idei i wartości spółdzielczych, oraz za wieloletnią pracę na rzecz rozwoju spółdzielczości.** Tytuł ten otrzymało już m.in. kilku prezydentów Międzynarodowego Związku Spółdzielczego (m.in. Lars Hillbom, Ivano Barberini, Pauline Green), parlamentarzysty (m.in. poseł SLD Romuald Ajchler), oraz szczególnie zasłużeni spółdzielcy, którzy wcześniej byli już laureatami wyróżnień „Prymus Spółdzielczości” i „Menedżer-Spółdzielca”.

„Menedżer - Spółdzielca”

Nagroda ustanowiona uchwałą Zarządu KRS nr 549/99 z 15 maja 1999 r. **przyznawane jest spółdzielcom pełniącym kierownicze stanowiska za sprawne zarządzanie, osiągnięcia gospodarcze, innowacyjność oraz promowanie i kształtowanie pozytywnego wizerunku ruchu spółdzielczego.** Kapituła rozpatrująca wnioski bierze pod uwagę działalność i osiągnięcia kandydata w następujących obszarach:

- wprowadzanie i stosowanie nowoczesnych form produkcji, zarządzania i marketingu;
- stabilny rozwój spółdzielni i osiąganie dobrych wyników ekonomicznych;
- solidne wywiązywanie się z zobowiązań wobec kontrahentów;
- dbałość o podnoszenie wiedzy i umiejętności pracowników;
- inwestowanie w rozwój spółdzielni i tworzenie nowych miejsc pracy;
- troska o poprawę warunków pracy pracowników.

„Prymus Spółdzielczości 2023”

Wyróżnienie dla przedstawicieli organów samorządowych spółdzielni, jak i dla pracowników bez względu na zajmowane stanowisko. Kryteria oceny kandydatów są następujące:

- osiąganie wymiernych sukcesów na swoim stanowisku pracy i solidne wywiązywanie się z obowiązków;
- systematyczne podnoszenie wiedzy, doskonalenie umiejętności zawodowych;
- przestrzeganie zasad spółdzielczej solidarności i kultury pracy;
- życzliwy stosunek do kolegów (klientów, interesantów).

„Złoty Laur Spółdzielczości”

Nagroda ustanowiona Uchwałą Zgromadzenia Ogólnego KRS nr 11/2010 z 1 lipca 2010 r., przyznawana jest spółdzielniom jak i osobom fizycznym za aktywny udział w rozwijaniu działalności społeczno-kulturalnej w lokalnym środowisku.

Kapituła Nagród rozpatrując wnioski, bierze pod uwagę ciągły i systematyczny charakter działań kulturalno-społecznych oraz ich konkretne rezultaty: placówki kulturalne, obiekty sportowe, zespoły artystyczne, imprezy oraz środki przeznaczone na sponsorowanie instytucji i twórców kultury.

Kapituła Nagród rozpatrując wnioski, bierze pod uwagę ciągły i systematyczny charakter działań kulturalno-społecznych oraz ich konkretne rezultaty: placówki kulturalne, obiekty sportowe, zespoły artystyczne, imprezy oraz środki przeznaczone na sponsorowanie instytucji i twórców kultury.

Konkurs „Samorządowiec-Spółdzielca”

Organizując ten konkurs KRS daje spółdzielniom możliwość uhonorowania przedstawicieli samorządów lokalnych i urzędów państwowych, którzy z przychylnością i zrozumieniem patrzą na działalność spółdzielni w swoich regionach. Konkurs przeprowadzany jest od 2004 roku pod Honorowym Patronatem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Wnioski o przyznanie samorządowcom tytułu „Samorządowiec-Spółdzielca” mogą kierować organizacje spółdzielcze oraz bezpośrednio spółdzielnie bez konieczności uzyskiwania rekomendacji związku zrzeszającego. □

więcej informacji:
krs.org.pl zakładka: „Odznaczenia i konkursy spółdzielcze”

Kalendarium:

- ✓ **1-2 marca** - Konferencja „Spółdzielnie energetyczne jako element zrównoważonej transformacji energetycznej obszarów wiejskich” w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
- ✓ **2 marca** - Jubileusz 70-lecia działalności Spółdzielczego Klubu Sportowego „Start” w Łodzi.
- ✓ **7 marca** - otwarcie nowego Centralnego Baru Mlecznego PSS „Społem” w Kielcach przy ul. Orkana 14a w Kielcach.

- ✓ **11 marca** - Jubileusz 65-lecia działalności Żyrardowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.
- ✓ **24 marca** - Posiedzenie Zgromadzenia Ogólnego KRS.
- ✓ **27 marca** - spotkanie Stowarzyszenia Forum Zarządców Nieruchomości Spółdzielczych w Łodzi pod hasłem: „Własność obiektu budowlanego a obowiązki wynikające z prawa budowlanego”.
- ✓ **29-31 marca** - Doroczna wiosenna konferencja „Społem 2023”. Organizator: KZRSS „Społem”.

✓ **Do końca marca br. spółdzielnie mieszkaniowe mogą składać wnioski o preferencyjny kredyt** z programu wspierania społecznego budownictwa czynszowego realizowanego przez Bank Gospodarstwa Krajowego z pulą dostępnych środków 288 mln zł. Przeznaczyć je można na budowę mieszkań na wynajem z limitowaną ustawowo stawką czynszu, budowę mieszkań spółdzielczych lokatorskich oraz na rewitalizację lub remont budynków, w których takie mieszkania powstaną. Kredyt udzielany w programie może sfinansować do 80 proc. kosztów inwestycji. Okres kredytowania wynosi do 30 lat, a oprocentowanie jest równe 3-miesięcznej stawce WIBOR. Środki przeznaczone na kredyty SBC pochodzą częściowo z kredytów udzielonych przez Europejski Bank Inwestycyjny oraz Bank Rozwoju Rady Europy (BRRE). Preferencję w oprocentowaniu pokrywa budżet państwa. □

✓ **20 lutego br. Krajowa Rada Spółdzielcza przekazała na ręce wiceministra finansów Artura Sobonia opinię do projektu Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie przedłużenia terminów wykonania niektórych obowiązków w zakresie podatku dochodowego od prawnych**, które wydłuża termin złożenia zeznania i wpłaty należnego podatku do końca czerwca 2023 r. Prezes Zarządu KRS podkreślił, że proponowane w projekcie przedłużenie terminów jest uzasadnione i bardzo pożądane, jednakże w celu ujednolicenia terminów zaproponował wprowadzenie ich przesunięcia również dla płatników podatku CIT. □

✓ **Na warszawskim Mokotowie można podziwiać nowy mural obrazujący drogę życiową prezydenta spółdzielcy Stanisława Wojciechowskiego.** Ma to związek z obchodzonym w ubiegłym roku 100-leciem objęcia przez niego urzędu Prezydenta RP. Jubileusz był uroczystie zainaugurowany przez środowisko Szkoły Głównej Handlowej - gdzie w latach 1919-1939 Wojciechowski wykładał zagadnienia spółdzielczości (wówczas nosiła ona nazwę Wyższej Szkoły Handlowej). Mural zaprojektowany przez Tytusa Brzozowskiego sfinansowała uczelnia. Uwzględniono w nim działalność w ruchu spółdzielczym i wydawanie czasopisma „Społem”, które przyszedł prezydent RP redagował w latach 1906-1915 w swoim prywatnym mieszkaniu. Przypomnijmy, że 9 kwietnia bieżącego roku minie 70 lat od śmierci Stanisława Wojciechowskiego. □

Pomóżmy ukraińskim spółdzielniom

Zbiórka na generatory prądu

Europejska organizacja spółdzielni spóżywców EuroCOOP apeluje o pomoc w zakupie generatorów prądu dla sklepów spółdzielczych oraz dla lokalnej ludności w Ukrainie.

Minął rok od napaści Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Niestety głównym celem ataków wciąż jest infrastruktura krytyczna Ukrainy. Masowe wyłączenia prądu zagrażają milionom cywilów. W okresie zimowym sytuacja ta dotyczy zarówno ludzi mieszkających w oddaleniu od frontu, jak i w jego bezpośredniej bliskości, którzy od ponad ośmiu miesięcy żyją w bardzo trudnych warunkach. Przerwy w dostawach energii i zakłócenia dostaw wody znacznie utrudniają pracę szpitali i ośrodków zdrowia, co dodatkowo ogranicza dostęp ludzi do opieki medycznej.

W związku z tym europejska organizacja spółdzielczości konsumenckiej EuroCOOP (której członkiem jest m.in. KZRSS „Społem”) zorganizowała zbiórkę pieniędzy na zakup generatorów prądu dla Ukrainy. Wpłaty na ten cel można dokonać na konto organizacji z dopiskiem „Generator for Ukraine”. Poniżej szczegóły zbiórki:

Nazwa firmy: EURO COOP adres: Rue du Trône 4, 1000 Bruxelles, Belgique

Nazwa banku: Banque Nagelmackers S.A. Rue Montoyer 14, 1000 Bruxelles, Belgique

Kod IBAN: BE84 6351 7236 0159

Kod BIC (SWIFT) banku: BNAGBEBBXXX

Liczymy na Państwa zrozumienie i poparcie tego szczytnego celu.

Potrzebne nowe podejście do banków spółdzielczych.

Zalecenie OECD a banki spółdzielcze

Zalecenie Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) w sprawie gospodarki społecznej i solidarnej oraz innowacji społecznych, ogłoszone w czerwcu 2022 r., uznane zostało za kamień milowy publicznego uznania dla gospodarki społecznej, a w szczególności spółdzielni.

Do tej pory w rozmaitych spółdzielczych gremiach na świecie trwa dyskusja, jakie znaczenie może ono mieć dla poszczególnych branż spółdzielczości. Ostatnio tematem tym zajęło się Europejskie Stowarzyszenie Banków Spółdzielczych (EACB) poświęcając mu styczniowy numer swojego biuletynu internetowego.

Przypomina on przede wszystkim, że chociaż banki spółdzielcze ze swoją wyjątkową formą prawną oraz demokratycznym i partycypacyjnym zarządzaniem mieszczą się w definicji gospodarki społecznej, wciąż stoją przed nimi wyzwania, w szczególności ze względu na unijne ramy regulacyjne, które nie zawsze są zgodne z ich tożsamością i charakterystycznym modelem biznesowym. Ramy te

nie uwzględniają dostatecznie zwłaszcza społecznego aspektu bankowości spółdzielczej. A przecież banki spółdzielcze odgrywają kluczową rolę w tworzeniu miejsc pracy, wzmacnianiu spójności terytorialnej i umożliwiają integracyjny, zrównoważony wzrost lokalny. Zalecenie OECD będące wyrazem uznania tej ważnej międzynarodowej organizacji dla gospodarki społecznej i spółdzielni jest dobrą okazją by promować ich koncepcje biznesowe. - Ma ono ogromny potencjał - jak stwierdza dyrektorka EACB Nina Schindler - aby poprawić nastawienie rządów, ustawodawców i organów nadzoru do naszego szczególnego modelu biznesowego poprzez złagodzenie obciążeń administracyjnych i obciążeń związanych z przestrzeganiem przepisów wynikających

ze zbyt ogólnego podejścia regulacyjnego, a zamiast tego ustanowienie odpowiednich ram prawnych w UE.

Kluczowe tu będzie wykazanie rzeczywistego wpływu społecznego banków spółdzielczych poparte, zgodnie z sugestią OECD, odpowiednimi badaniami. I tym właśnie zamierza się zająć w najbliższym czasie EACB, pracując zwłaszcza nad stworzeniem odpowiednich wskaźników dotyczących pomiaru potencjału społecznego i spółdzielczego tych banków. A potencjał ten jest bez wątpienia ogromny - w samej Europie bankowość spółdzielcza liczy 2.700 lokalnych banków działających poprzez 40 tys. oddziałów, zrzesza 89 milionów członków, obsługuje 227 milionów klientów i zatrudnia 720 tys. pracowników. Z pewnością zasługuje więc na dobre, uwzględniające jej spółdzielczy charakter, prawne ramy działania. O przyjęcie takich korzystnych regulacji i legislacji na szczeblu europejskim i w poszczególnych krajach od dawna zabiega zresztą EACB. Przypomnijmy - jest to główna europejska organizacja spółdzielczości finansowej, zrzeszająca 27 banków spółdzielczych (wśród nich te największe w Europie) i organizacji bankowości spółdzielczej w celu reprezentowania ich, promowania i obrony interesów. □

Spółdzielcy i przedstawiciele korporacji dyskutowali na forum ONZ.

Spółdzielnie i korporacje wobec Agendy 2030

Przyjęta w 2015 r. Agenda 2030 zawiera m. in. 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, o których wielokrotnie pisaliśmy, i uznaje rolę zróżnicowanego sektora prywatnego, od mikroprzedsiębiorstw, przez spółdzielnie po międzynarodowe korporacje w ich pełnej realizacji, która ma nastąpić do roku 2030. Ale do roku tego pozostaje coraz mniej czasu, w dodatku mieliśmy do czynienia z kryzysem COVID-19, obecnie z wojną na Ukrainie, co spowodowało znaczne opóźnienia w realizacji celów. Istnieje więc pilna potrzeba przyspiesze-

nia działań, zwłaszcza ze strony sektora prywatnego, który powinien w większym stopniu włączyć zasady zrównoważonego rozwoju do swoich sposobów działania, tak jak dawno już uczyniły to spółdzielnie.

I właśnie tej wymianie doświadczeń pomiędzy spółdzielniami a korporacjami prywatnymi służyła dyskusja. Wzięli w niej udział m. in. reprezentanci Departamentu Spraw Gospodarczych i Społecznych ONZ, stałego przedstawicielstwa Mongolii przy ONZ, kilku prywatnych korporacji, a ze strony spółdzielczej Dyrektor Generalny MZS Bruno Roelants i Prezes brazylijskiej grupy Unii Kredytowych Alzimiro Thomé. W dyskusji

Departament Spraw Gospodarczych i Społecznych ONZ, we współpracy z Komitetem Promocji i Rozwoju Spółdzielczości (COPAC) oraz Stałą Misją Mongolii zorganizował w lutym 2023 r. przy okazji 61. sesji Komisji Rozwoju Społecznego ONZ, dyskusję online zatytułowaną „Korporacje, spółdzielnie a Agenda 2030”.

starano się odpowiedzieć na pytania: Jakie są koszty i korzyści stosowania zasad społecznej odpowiedzialności biznesu? Co może zrobić ONZ by zachęcić więcej przedsiębiorstw do stosowania praktyk zrównoważonego rozwoju? Jakże są szanse budowania mostów pomiędzy spółdzielniami a korporacjami? Jakich lekcji w zakresie zrównoważonego rozwoju mogłyby udzielić spółdzielnie prywatnym korporacjom?

Niezależnie od wyników tej niewątpliwie interesującej dyskusji, jest ona dowodem na uznanie przez organizację systemu ONZ ważnej roli spółdzielni i równoprawnego traktowania ich z innymi podmiotami prywatnymi. Dobrze byłoby, gdyby podejście takie reprezentowali również wszyscy członkowie ONZ. □

Starania KZRSS „Społem” zakończone sukcesem

Tańszy gaz w spółdzielczych piekarniach od 1 kwietnia br.

9 marca 2023 r. Sejm RP przyjął poprawki Senatowi do nowelizacji ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji oraz niektórych innych ustaw, która wprowadza niższe stawki cen gazu dla piekarni. Dzięki interwencji KZRSS „Społem” i wsparciu senatorów, z ulgi będą mogli skorzystać także spółdzielnie.

Poprawki zgłoszone przez Senat wprowadziły zapis mówiący o tym, że kryterium dominującej działalności związanej z produkcją pieczywa nie będzie stosować się do spółdzielni prowadzących piekarnie. Tym samym, z pomocy będą mogły skorzystać również spółdzielnie spożywców i gminne spółdzielnie „S.Ch.”, w których działalność piekarnicza nie jest ani główną działalnością, ani największym źródłem przychodów. Warto zauważyć znaczne poparcie posłów dla prospółdzielczego rozwiązania: za przyjęciem poprawek Se-

natu głosowało 427 posłów, przy 1 głosie przeciw i 11 wstrzymujących się. Batalia o tańszy gaz dla piekarni nabrała rozpędu początku 2023 r., a KZRSS „Społem” był jednym najbardziej zaangażowanych w tę sprawę podmiotów. Jak na ironię nowelizacja z 8 lutego br. wyeliminowała z rządowej pomocy cały sektor spółdzielczy, gdyż warunkiem skorzystania z niższych cen gazu w początkowej wersji ustawy była dominująca działalność piekarnicza. Związek po raz kolejny zwrócił się o wsparcie do Senatu RP, tym razem skutecznie osiągając swój cel. 8 marca br.

poprawki zostały przyjęte przez Senat, a w ich uzasadnieniu znalazły się m.in. słowa: *Spółdzielczość spożywcza to jedna z najstarszych branż spółdzielczych w Polsce. Funkcjonuje już od ponad 150 lat. Działa na terenie całego kraju zajmując się m.in. handlem detalicznym oraz produkcją piekarską i ciastkarską. Sklepy spółdzielcze są mocno zakorzenione w świadomości konsumentów, będąc częstym miejscem dokonywania przez nich codziennych zakupów żywności.* - Serdecznie dziękujemy pani marszałek Elżbiecie Witek, wicemarszałkowi Piotrowi Zgorzelskiemu, ministrowi Łukaszowi Schreiberowi, senatorowi Krzysztofowi Kwiatkowskiemu oraz innym parlamentarzystom zaangażowanym we wspieranie naszego przedsięwzięcia - podkreśla **Ryszard Jaśkowski**, prezes Zarządu KZRSS „Społem”. □

Informację o sytuacji na rynku mleczarskim oraz o wsparciu dla branży przedstawiła Wiceminister Rolnictwa i Rozwoju Wsi **Anna Gembicka**. Podkreśliła, że w ciągu ostatnich dwóch lat mleczarstwo notowało ogromny wzrost dochodów, a na rynku mleka dawno nie było takiej koniunktury. Tylko w ubiegłym roku eksport produktów wzrósł o 37 proc., a w grudniu 2022 r. cena skupu osiągnęła rekordowy poziom. Pierwsze sygnały kryzysu pokazały się jednak już w połowie ubr. w związku z zahamowaniem eksportu. W styczniu 2023 r. nastąpił pierwszy spadek cen skupu. W obliczu narastającego kryzysu Polska, Litwa i Łotwa zwróciły się do Komisji Europejskiej z apelem o interwencję, ale cena interwencyjna UE jest dużo niższa niż obecna cena rynkowa mleka.

O kłopotach rolników i mniejszych zakładów mleczarskich mówiła Wiceprzewodnicząca sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi **Dorota Niedziela**. Dochodowość gospodarstw spadła o 46 proc., a niewielkie spółdzielnie mleczarskie są na granicy przetrwania, gdyż muszą zapłacić dostawcom i jednocześnie poradzić sobie z ogromnym wzrostem cen gazu i prądu. Realne koszty produkcji mleczarskiej do września 2022 r. (na podstawie danych z kilku ODR-ów) przedstawiła **Dorota Grabarczyk** z Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka. W 2020 roku przy średniej cenie mleka 1,45 zł/l koszt wynosił 1,05 zł. Do września 2022 r. przy średniej cenie mleka 2,39 zł/l koszt wyniósł 2,08 zł. Dla gospodarstw o większej wydajności koszty te wzrosły ze złotych do 1,88 zł/l.

Sejmowa Komisja Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Trudna sytuacja w sektorze mleka

W dniu 24 lutego br. na wniosek grupy posłów reprezentowanej przez **Stefana Krajewskiego (PSL)** odbyło się spotkanie sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi poświęcone trudnej sytuacji mleczarstwa oraz podjęciu działaniach interwencyjnych. W posiedzeniu, obok przedstawicieli instytucji państwowych związanych z rolnictwem, wzięli udział spółdzielcy: Prezes Zarządu KRS dr inż. **Mieczysław Grodzki**, Prezes Zarządu Krajowego Związku Spółdzielni Mleczarskich **Waldemar Broś** i Przewodniczący Rady KZSMI, dr inż. **Szczepan Szumowski** (Prezes Zarządu OSM Giżycko).

Waldemar Broś, prezes Zarządu KZSMI podkreślił, że rentowność branży mleczarskiej w ostatnich latach wyniosła ok. 2-2,5%. Przy obecnej korekcie cen zbytu na rynkach światowych oraz wzroście cen paliw należy szybko podejmować działania nie czekając, że rynek sam się ureguluje. Dla większości producentów mleka ceną satysfakcjonującą byłoby ok. 2,10 zł/l inaczej produkcja będzie nieopłacalna. Problemu nie rozwiąże inter-

wencja Unii Europejskiej, gdyż cena jaką UE proponuje była ustalana 15 lat temu i dziś za te pieniądze nikt nie zgodzi się utrzymać produkcji. Prezes KZSMI wystąpił przy okazji z kilkoma postulatami dotyczącymi branży mleczarskiej:

- przyspieszenie zwrotu podatku VAT dla mleczarni z 60 do 30 dni,
- uruchomienie preferencyjnych kredytów na finansowanie kosztów przechowywania mleka w proszku i serów w związku ze wzrostem zapasów tych produktów,
- Zlecenie Instytutowi Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej przeprowadzenia dwa razy w roku badania przeciętnego kosztu produkcji mleka w Polsce.

Odnosząc się do przedstawionych zagadnień wiceminister rolnictwa **Anna Gembicka** zaproponowała, by kontynuować dyskusję na forum Porozumienia Rolniczego. □

ZLSP udostępniło polskim czytelnikom raport CECOP.

Spółdzielnie się opiekują

Każdy z nas na pewnym etapie swojego życia albo potrzebuje usług opiekuńczych, korzysta z nich aktualnie albo będzie ich potrzebować w przyszłości. Choć nie istnieje jedna, uniwersalna definicja usług opiekuńczych, powszechnie przyjmuje się, że dotyczą one osób potrzebujących wsparcia i obejmuje opiekę nad dziećmi, osobami schorowanymi i starszymi oraz osobami z niepełnosprawnościami - czytamy w raporcie europejskiej federacji spółdzielni przemysłowych i usługowych CECOP.

Raport *Spółdzielnie się opiekują! Zalety modelu spółdzielczego dla zaspokojenia różnych potrzeb i wyzwań związanych z opieką w UE* opublikowany przez CECOP w lipcu 2022 roku został udostępniony polskiemu czytelnikowi przez Związek Lustracyjny Spółdzielni i Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych. Raport podkreśla, że spółdzielnie są idealnym dostawcą usług opiekuńczych w wielu krajach Europy, a ich oferta rozwija się dynamicznie odpowiadając na zapotrzebowanie związane m.in. ze starzeniem się społeczeństwa. Zaletami spółdzielczego systemu opiekuńczego jest m.in. stabilność zatrudnienia, co istotnie wpływa na jakość opieki (przy ciągłych rotacjach pracowników komfort osób objętych opieką jest dużo niższy), demokratyczne zasady zarządzania i działalności, łatwość nawiązywania współpracy z samorządami i instytucjami, innowacyjność oraz inne

wartości. Obserwuje się także niezwykłą żywotność i ekspansywność spółdzielni opiekuńczych, które łączą się ze sobą i poszerzają grono członków, m.in. o rodziny osób, którym oferowana jest pomoc.

Raport przywołuje wiele konkretnych przykładów dobrych praktyk w obszarze usług opiekuńczych z krajów członkowskich CECOP (Włochy, Hiszpania, Portugalia, Wielka Brytania oraz Polska). Niektóre są bardzo ciekawe. W Wielkiej Brytanii działa np. Spółdzielczy Cech Pracowników Socjalnych i Społeczności Lokalnych, który narodził się na bazie rządowego programu „Lepszy rząd dla osób starszych” funkcjonującego od 1998 roku, ale obecnie zarzuconego przez decydentów. Skłoniło to osoby starsze, które zasiadały w radzie programu, oraz ich zwolenników do założenia spółdzielni, a następnie cechu który walczy o godną opiekę dla osób starszych oraz odpowied-

nie regulacje prawne. Pod hasłem Fair Care organizowane jest wiele istotnych inicjatyw, zwłaszcza okres pandemii - traumatyczny dla mieszkańców domów opieki - był momentem szczególnej aktywności tego środowiska. Ale wsparcie potrzebują także osoby świadczące opiekę. W okresie pandemii powstało hiszpańskie stowarzyszenie Suport Ara, zrzeszające pracowników spółdzielni opiekuńczej Suara. Oferuje ono pomoc psychologiczną, bezpłatne sesje coachingu i fizjoterapii oraz programy szkoleniowe, które skupiają się na zarządzaniu emocjami - a więc dziedzinie niezwykle ważnej dla pracowników spółdzielni opiekuńczych. Polskie przykłady to Spółdzielnia Socjalna „Pasja” z Oleśnicy która oferuje usługi asysty osobistej, doradztwa psychologicznego i wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami oraz Spółdzielnia Socjalna „ARKA” z Gostynia stworzona przez Dorotę Piotrowską, która po doświadczeniu własnej choroby podjęła decyzję o rozwinięciu własnego przedsięwzięcia opiekuńczego. Dziś zatrudnia ono 200 opiekunów świadczących usługi dla blisko 400 osób.

Dzięki Raportowi mamy również dostęp do interesujących danych ze świata spółdzielni opiekuńczych. Można w nim przeczytać np. że Włoszech, które są liderem w zakresie społecznego zaangażowania spółdzielni, ponad 14 tys. spółdzielni świadczy usługi opiekuńcze dla 5 mln osób, zatrudniając 400 tys. pracowników. Roczny obrót sektora przekracza 9 mld euro. We samej prowincji Emilia Romagna spółdzielnie socjalne zapewniają ponad 50 proc. opieki społecznej; w jej stolicy, Bolonii, odsetek ten wynosi 87 proc. Średnio 84 proc. pracowników spółdzielni socjalnych świadczących opiekę we Włoszech w latach 2018-2019 miało stałe umowy o pracę. □

Z głębokim smutkiem zawiadamiamy,
że dnia 10 marca 2023 roku przeżywszy lat 83 zmarł

Michał Zaremba

Współzałożyciel, Fundator i długoletni Prezes
Fundacji Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej.
Człowiek dobry i szlachetny, przyjaciel dzieci i młodzieży,
zaangażowany społecznik,
który pozostanie na zawsze w naszych sercach.

Cześć jego pamięci!

Związek Lustracyjny Spółdzielni
Rada i Zarząd Fundacji Rozwoju
Spółdzielczości Uczniowskiej

Koleżance

Joannie Brzozowskiej-Wabik

Członkini Zarządu Związku Lustracyjnego Spółdzielni,
Kierownikowi Agencji Rozwoju
i Promocji Spółdzielczości ZLSP

wyrazy szczerzego żalu i współczucia
z powodu śmierci

MAMY

przekazują

Rada Nadzorcza i Zarząd
Związku Lustracyjnego Spółdzielni

SKOK znajdziesz:

- w każdym z 16 województw,
- w ponad 83% powiatów
(w 317 z 380 powiatów w Polsce
znajduje się placówka SKOK)

**Zapoznaj się z ofertą Spółdzielczej
Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej
w Twojej okolicy!**

Akademia Mieszkalnictwa UNIQA Edycja 2023

Nowy cykl bezpłatnych szkoleń w ramach programu Akademia Mieszkalnictwa UNIQA 2023

Już w kwietniu 2023 UNIQA rozpoczyna nowy cykl bezpłatnych szkoleń on-line przygotowanych dla klientów UNIQA: zarządów i pracowników spółdzielni mieszkaniowych oraz zarządców nieruchomości.

Przed nami dwie edycje Akademii Mieszkalnictwa UNIQA i cztery szkolenia on-line, na które już dziś serdecznie zapraszamy!

W ramach letniej edycji odbędą się dwa szkolenia eksperckie.

18
kwietnia
2023

szkolenie

„Ważne aspekty bezpieczeństwa poż. w obiektach budowlanych i wielomieszkaniowych”

25
maja
2023

szkolenie

„Przyjęcie odpowiedzialności za szkodę – o czym warto pamiętać”

Za nami dwie edycje 2022, a w nich:

12 szkoleń
o różnej tematyce

średnio **294**
uczestników na szkoleniu

4,94/5
średnia ocena

Jak wziąć udział w szkoleniu?

Aby wziąć udział w szkoleniu, skontaktuj się z opiekunem w jednostce sprzedażowej lub napisz na adres akademia.mieszkalnictwa@uniqa.pl

Ankieta „Działalność społeczno-kulturalna w spółdzielniach”

Czy nadal wspieramy kulturę?

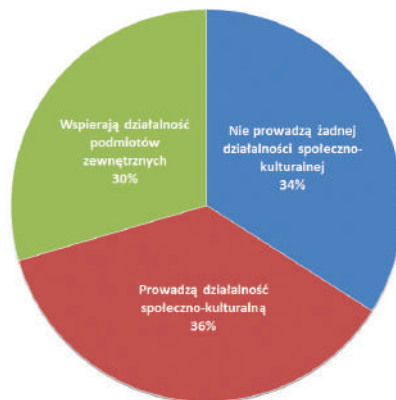
W połowie stycznia 2023 r. Krajowa Rada Spółdzielcza przeprowadziła badanie ankietowe dotyczące działalności społeczno-kulturalnej w spółdzielniach. Ankieta złożona z 7 pytań została rozesłana do ok. 4 tys. spółdzielni, a odpowiedzi na nią udzieliło 476 reprezentantów 9 branż. Wyniki badania pozwalają stwierdzić, że otwarcie się na potrzeby społeczno-kulturalne lokalnych społeczności wciąż jest specyficzną, żywą cechą kilku branż spółdzielczych.

Pytania ankietowe pośrednio pozwalały ocenić stopień zaangażowania spółdzielni w realizację 7 Międzynarodowej Zasady Spółdzielczej „Troska o społeczność lokalną”. Wskazuje ona, że *Spółdzielnie pracują na rzecz właściwego rozwoju społeczności lokalnych w których działają, poprzez prowadzenie polityki zaprobowanej przez członków. Możliwość prowadzenia działalności społecznej i oświatowo-kulturalnej została zapisana w art. 1 § 2 Ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze, uwzględnia ją także art. 4.5 Ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych: Członkowie spółdzielni uczestniczą w kosztach związanych z działalnością społeczną, oświatową i kulturalną prowadzoną przez spółdzielnię, jeżeli uchwała walnego zgromadzenia tak stanowi.*

Spółdzielnie, które zadeklarowały, że prowadzą działalność społeczno-kulturalną zostały zapytane o prowadzenie własnych instytucji kultury, organizację wydarzeń społeczno-kulturalnych i edukacyjnych oraz o przekazywanie wsparcia na rzecz zewnętrznych podmiotów, które taką działalność prowadzą. Szczegółowe pytania dotyczyły działalności wydawniczej, prowadzenia zespołów artystycznych oraz opieki nad zabytkami i obiektami kultury materialnej. Interesowały nas także przyczyny rezygnacji z prowadzenia działalności oraz czas, w którym decyzja o zaprzestaniu działalności została podjęta.

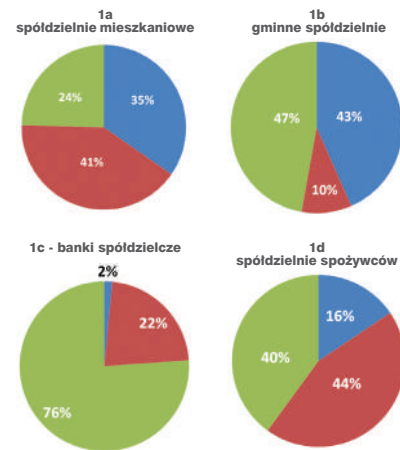
Zdecydowaną większość (65 proc.) spółdzielni, które zdecydowały się na udział w badaniu stanowiły spółdzielnie mieszkaniowe (309 podmiotów), po 11 proc. banki spółdzielcze (52 podmioty) i gminne spółdzielnie „Samopomoc Chłop-

ska” (55 podmiotów), 7 proc. spółdzielnie spóżywców „Społem” (34 podmioty). Na ankietę odpowiedziało także 12 spółdzielni socjalnych, po 4 spółdzielnie pracy, inwalidów i RSP oraz 2 spółdzielnie mleczarskie. Liczba respondentów z tych branż jest jednak tak znikoma, że ich dane zostały uwzględnione jedynie we wstępnym oszacowaniu.

rys. 1 - wyniki ankiety ogółem

Dwie trzecie badanych spółdzielni zadeklarowało zaangażowanie w działania społeczno-kulturalne czy to poprzez własne inicjatywy, czy też przekazywanie środków na rzecz podmiotów zewnętrznych (wiele spółdzielni łączy ze sobą te dwie formy). Natomiast 189 spółdzielni zadeklarowało, że żadnej działalności społeczno-kulturalnej nie prowadzi. Stwierdziło tak 35 proc. badanych spółdzielni mieszkaniowych, 43 proc. GS-ów, 16 proc. spółdzielni spóżywców i tylko 2 proc. ankietowanych banków spółdzielczych. Na podstawie ankiet mówić można

Uczestnicy ankiety

- Prowadzą działalność społeczno-kulturalną
- Wspierają działalność podmiotów zewnętrznych
- Nie prowadzą działalności

o pewnej branżowej specyfice, którą obrazuje powyższe zestawienie.

Banki spółdzielcze okazały największe zaangażowanie we wspieraniu lokalnych samorządów, stowarzyszeń i fundacji oraz wszelkich społecznych inicjatyw. Branża ta tradycyjnie stanowi zaplecze finansowe dla organizacji takich jak KGW, OSP, parafii, lokalnych liderów, itp. Organizują pomoc dla seniorów, wsparcie uzdolnionych uczniów i spółdzielni uczniowskich. 11 banków biorących udział w ankiecie zadeklarowało, że same urządzają festyny i konkursy, angażując się m.in. w ogólnopolskie akcje organizowane przez zrzeszenia (np. Talentowisko organizowane przez Grupę BPS).

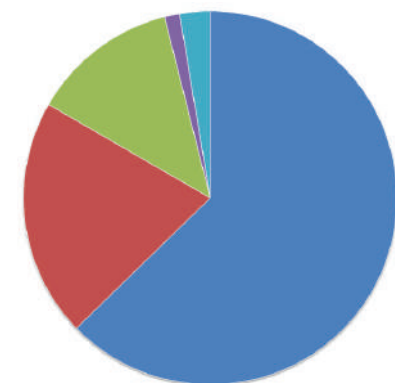
Spółdzielnie mieszkaniowe także przekazują środki na zewnątrz (zadeklarowały to 93 spółdzielnie) - przeważnie placówkom działającym w obszarze własnych zasobów: szkołom, przedszkolom, parafiom, organizacjom społecznym itp. których siedziby mieszczą się w osiedlach spółdzielczych. Znacznie częściej wolą jednak same prowadzić działania, w czym wykazują się niesłychaną kreatywnością. Właśnie w tej branży skupia się większość spółdzielczych instytucji kultury, placówki pozostałych branż stanowią znikomy procent.

Finansowanie kultury i działalności społecznej ma miejsce także w branżach trudniących się handlem i produkcją - gminnych spółdzielniach i w PSS „Społem”. Te pierwsze, z uwagi na trudną sytuację ekonomiczną, w niewielkim stopniu same prowadzą taką działalność. Zadeklarowało ją tylko 5 z 54 badanych GS-ów, przy czym w dwóch przypadkach jest to działalność zamknięta (tylko dla członków). Podobnie dzieje się w spółdzielniach spóżywców. Choć niemal wszystkie z 34 badanych spółdzielni podejmują inicjatywy społeczno-kulturalne, to jedynie 6 z nich włącza do tego lokalne społeczno-

ści. 14 PSS-ów działa natomiast na rzecz członków. Szczególną cechą tej branży jest pielęgnowanie więzi pomiędzy byłymi i obecnymi członkami, m.in. poprzez społeczeńskie kluby seniora, które organizują wycieczki, wyjścia do kina czy teatru, spotkania świąteczne i karnawałowe (np. dla dzieci spółdzielców). Troska o emerytów i podtrzymywanie tradycji to specyfika tej branży: 6 badanych „Spółem” zadeklarowało, że prowadzi własne izby pamięci, w pojedynczych spółdzielniach działa także komisje historyczne i biblioteki.

Ankieta dostarczyła najwięcej informacji o spółdzielniach mieszkaniowych. W grupie 309 badanych spółdzielni 178 podmiotów oświadczyło, że prowadzi jakieś formy działalności społeczno-kulturalnej lub wspiera takie działania. Tylko 37 spółdzielni mieszkaniowych zastrzegło, że z działalności mogą korzystać wyłącznie członkowie, natomiast zdecydowana większość jest otwarta na lokalne społeczności.

rys. 2 - instytucje kultury w badanych spółdzielniach mieszkaniowych

- kluby osiedlowe - 143
- spółdzielcze domy kultury - 48
- świetlice - 29
- biblioteki - 6
- izby pamięci - 3

Najczęstszą formą prowadzenia działań społeczno-kulturalnych w SM jest klub osiedlowy - badane spółdzielnie prowadzą łącznie 143 kluby o różnym profilu (np. kluby seniora). Duże spółdzielnie nierzadko posiadają kilka klubów (np. jedna na każdym osiedlu). Placówki te mają bardzo zróżnicowaną ofertę - od regularnych zajęć pod opieką instruktorów, po sporadyczne spotkania różnych grup mieszkańców. Niektóre swoim profilem działalności i strukturą zbliżone są do spółdzielczych domów kultury (SDK). Tego rodzaju instytucji ankietowane spółdzielnie prowadzą łącznie 48. Zarówno kluby jak i SDK oferują różne formy otwartych zajęć rekreacyjnych, hobbystycznych, edukacyjnych i artystycznych. Przy niektó-

Zajęcia dla dzieci w czasie ferii zimowych w Ośrodku Społeczno-Kulturalnym SM „Podzamcze” w Wałbrzychu (fot. Włodzimierz Palusko)

Program „Wakacyjna praca młodych” w SM Głogów-Nadodrże (fot. Mateusz Kowalski)

rych działają specjalistyczne pracownie (np. modelarnia Tyskiej Spółdzielni Mieszkaniowej „Oskard” czy pracownia rzeźby SBM Imielin w Warszawie). Placówki spółdzielcze nie tylko uzupełniają ofertę samorządowych instytucji kultury, ale także organizują czas wolny dla dzieci w okresie letnim i wakacyjnym. Formami o zbliżonym profilu są świetlice spółdzielcze. Znacznie mniej w osiedlach funkcjonuje natomiast bibliotek (ma je 6 badanych SM). Sporadycznie pojawiają się kąciki czytelnicze (SM „Zatorze” w Koninie) i biblioteczki plenerowe, w których mieszkańcy zostawiają przeczytane książki (np. w SBM „Ursynów”).

Jedynie 12 badanych spółdzielni mieszkaniowych zadeklarowało, że swoje działania prowadzi jedynie od czasu do czasu (najczęściej konkursy i festyny, np. zorganizowany jednorazowo w SM „Pura” w Warszawie „Dzień sąsiada” służący integracji mieszkańców) natomiast kilkanaście SM organizuje imprezy cykliczne. Są to nie tylko rozgrywki sportowe np. osiedlowe ligi piłki nożnej lub siatkówki, ale także konkursy, a nawet specjalne programy dedykowane mieszkańcom. Kilku uczestników ankiety zadeklarowało np., że troszczy się o starszych mieszkańców przygotowując dla nich paczki świąteczne i wspólną wigilię.

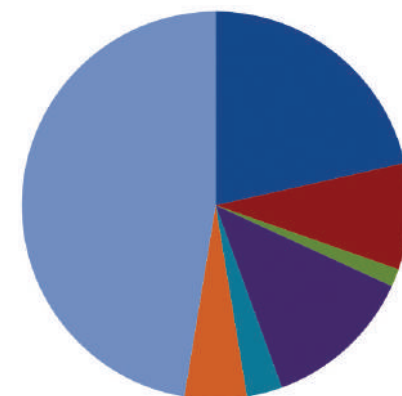
Interesujące inicjatywy podjęła SM Głogów Nadodrże, która 10 lat temu zrezygnowała z tradycyjnych klubów osiedlowych i dziś skupia się na dwóch programach społecznych: „Wakacyjna praca młodych” oraz „Mediacje sąsiedzkie”. Pierwszy, realizowany we współpracy z lokalnym samorządem, daje młodym mieszkańcom spółdzielczych osiedli możliwość podjęcia dwutygodniowej płatnej pracy porządkowej na terenie Spółdzielni, co kształtuje postawę dbałości o wspólne otoczenie. Drugi jest projektem wolontariackim jednego z mieszkańców, który zawodowo zajmuje się mediacjami w sporach.

W ubiegłym roku przy SM „Piast” w Złotowie powstało Stowarzyszenie Mieszkańców dla popularyzacji spółdzielczej działalności kulturalno-oświatowej i rekreacyjnej. Złożyło ono do budżetu obywatelskiego projekt pod nazwą „Spółdzielczy Festiwal Dobra” składają-

cy się z 23 działań (festiwal tańca, dzień matki, dzień dziecka, męskie kino akcji pod chmurką, tour osiedlowych animacji, tenisowe zakończenie wakacji oraz rajd rowerowy). Pomysł uzyskał poparcie i będzie realizowany w roku bieżącym, a na jego sfinansowanie Stowarzyszenie poszukuje środków poza SM „Piast”.

Z ankiet wynika, że w spółdzielniach mieszkaniowych szczególnie aktywne są dwie grupy odbiorców oferty spółdzielczych instytucji kultury: dzieci i młodzież oraz seniorzy. Zajęcia plastyczne, muzyczne, teatralne i inne dedykowane są określonym grupom wiekowym. Funkcjonują spółdzielcze zespoły artystyczne, dzięki którym uczestnicy zajęć mogą zaprezentować zdobyte umiejętności. Prowadzenie zespołów zadeklarowały 53 badane spółdzielnie mieszkaniowe (poza branżą SM posiadanie własnego chóru oraz kapeli regionalnej zadeklarowała jedynie „Spółem” PSS Biała Podlaska, natomiast Spółdzielnia „Rolnik” w Złotowie jest głównym sponsorem Chóru Towarzystwa Śpiewu św. Cecylii). Łącznie w badanych spółdzielniach mieszkaniowych działa ok. 140 różnego rodzaju zespołów artystycznych, z czego ok. 40 to zespoły senioralne, a ponad 60 - grupy dziecięce.

rys. 3 - zespoły artystyczne w spółdzielniach mieszkaniowych

- zespoły dziecięce/młodzieżowe o różnym profilu - 64
- zespoły śpiewacze seniorów - 29
- chóry - 12
- regionalne zespoły pieśni i tańca - 2
- grupy teatralne - 17
- kabarety - 4
- zespoły rockowe - 7

Wigilia dla seniorów w SM „Międzynarodowa” w Warszawie (fot. Klementyna Zygarowska)

Niektóre spółdzielnie posiadają kilkanaście zespołów o różnym profilu. Rekordzistka wśród ankietowanych - Rudzka Spółdzielnia Mieszkaniowa w Rudzie Śląskiej - prowadzi 7 domów kultury w których działa 25 zespołów artystycznych. Na tle innych spółdzielni wyróżnia się także SM w Bielawie, która od 2001 r. prowadzi folklorystyczny „Zespół Pieśni i Tańca Poloneziaki” liczący obecnie 90 członków w wieku od 5 do 20 lat. Zespół koncertuje w kraju i za granicą zdobywając wiele nagród w dziedzinie promowania polskiego folkloru.

50 badanych spółdzielni różnych branż zadeklarowało, że troszczy się o obiekty kultury materialnej. Wśród nich 21 podmiotów ma w swoich zasobach zabytki objęte opieką konserwatorską, wpisane do Wojewódzkiej lub Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ). Znajdują się tu m.in. całe osiedla mieszkaniowe (np. zespoły budynków WSM Żoliborz Centralny lub WSM Rakowiec w Warszawie, budowane od lat 20. XX w.) 6 spółdzielni spożywców działa w zabytkowych budynkach, z których chyba największy jest wrocławski „Feniks”, secesyjny dom handlowy zbudowany w 1904 r. przez braci Baraschów, okrzyknięty przed wojną świątynią komercji (*Kathedrale des Kommerz*). Niektóre banki spółdzielcze o ponad 100-letniej tradycji także funkcjonują w swoich historycznych siedzibach dbając o ich utrzymanie. Np. Bychawskie Towarzystwo Oszczędnościowo-Kredytowe w 1913 r. wybudowało niezwykle okazałą jak na ówczesne warunki kamienicę, którą od początku XXI w. sukcesywnie remontuje Bank Spółdzielczy w Bychawie. W 2018 r. obiekt został włączony do GEZ.

Siedziba BS Bychawa w latach 30. XX w. (źródło: „Głos Ziemi Bychawskiej” Nr 1(17)2006).

14 spółdzielni ma w swoich zasobach pomniki, tablice pamiątkowe, a 13 - elementy architektury ogrodowej tj. rzeźby osiedlowe i inne wytwory artystyczne. W ostatnich latach popularne stały się osiedlowe murale, które pozwalają łączyć

wartości estetyczne z ważnym społecznie komunikatem. 20 badanych spółdzielni zadeklarowało, że w ciągu ostatnich 10 lat zleciło ich wykonanie.

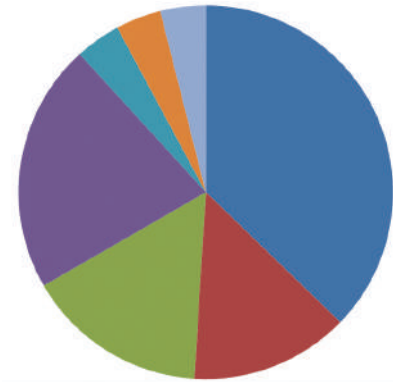
Spółdzielnie mieszkaniowe, ale także „Społem” i banki spółdzielcze komunikują się ze swoimi członkami (klientami) nie tylko publikując w Internecie. 20 badanych spółdzielni mieszkaniowych zadeklarowało wydawanie osiedlowych gazetek. Wiele tytułów ukazuje się regularnie (np. dwumiesięczniki „M6” SM „Energetyka” w Warszawie i „Oskard” Tyskiej SM), miesięczniki (np. „Wspólne Sprawy” Katowickiej SM, „Moja Spółdzielnia” Siemianowickiej SM, czy też stworzona w 1998 roku „Gazeta Południowa” będąca wspólną inicjatywą czterech wrocławskich spółdzielni mieszkaniowych). Pabianicka SM zdecydowała się na publikowanie raz w miesiącu wkładki do „Nowego Życia Pabianic”. Własne pisma posiadają także warszawskie spółdzielnie spożywców („Społemowiec Warszawski”, ukazujący się od ponad 60 lat), 6 banków spółdzielczych (m.in. „Kurier Finansowy” BS Limanowa, i „Wiadomości Bankowe” BS Skierniewice). 15 badanych spółdzielni wydało własne monografie historyczne. Spółdzielnie wydają też tomiki poezji, katalogi wystaw prac uczestników zajęć plastycznych. Spółdzielczy Dom Kultury „Modraczek” SM „Budowlani” w Bydgoszczy posiada nawet własny „Almanach Literacki”, w którym publikuje utwory gości „Kawiarni Literackiej” organizowanej przez SDK od 15 lat.

Ważne przeszkody

Z nadesłanych ankiet wyłania się obraz aktywnego i kreatywnego środowiska spółdzielczego, które stara się zaoferować lokalnej społeczności coś więcej niż tylko podstawowe usługi w zakresie handlu, finansów, zarządzania nieruchomościami itp. Działalność społeczno-kulturalna napotyka jednak na kilka podstawowych przeszkód. 44 badane spółdzielnie przyznały, że zrezygnowały z jej prowadzenia i wskazały przyczyny (obrazuje je wykres powyżej).

Choć decyzje o likwidacji zapadały wskutek decyzji organów spółdzielni podejmowanych w różnych okresach czasu, szczególnie wyróżniają się trzy momenty: lata 90., pandemia 2020 roku, a także obecny kryzys energetyczny. Transformacja gospodarcza sprawiła, że spółdzielnie zaczęły walczyć o przetrwanie. Z krajobrazu Polski zniknęły wówczas m.in. prowadzone przez GS-y „Kluby Rolnika” (np. kluby GS „S.Ch.” Niepołomice zostały przejęte przez gminę i dziś funkcjonują w nich placówki Centrum Kultury w Niepołomicach). Pandemia i związane z nią

rys. 4 - przyczyny likwidacji działalności społeczno-kulturalnej

■	przyczyny ekonomiczne, brak środków - 19
■	decyzją organów samorządowych spółdzielni - 7
■	brak zainteresowania - 8
■	pandemia - 13
■	zły stan techniczny obiektów - 2
■	brak ciągłości kadr - 2
■	przekazanie inicjatywy podmiotom zewnętrznym - 2

ograniczenia stały się kolejną częstą przyczyną likwidacji lub zawieszania działalności społeczno-kulturalnej, choć wiele spółdzielni już wróciło do dawnej aktywności albo deklaruje taki zamiar. Niestety, obecne podwyżki cen ciepła i ogólny wzrost kosztów sprawiają, że spółdzielcza oferta kulturalna nadal będzie się zawężać. 3 badane spółdzielnie mieszkaniowe zadeklarowały, że w 2023 roku będą ograniczać wydatki w tym zakresie (zamknięcie SDK, redukcje etatów).

Pół biedy, gdy działalność prowadzoną dotąd przez spółdzielnię przejmują inny podmiot. Np. stworzony w 1994 r. w Spółdzielni Mieszkaniowej w Radymnie osiedlowy klub sportowy „Giganci” w 2009 r. stał się Uczniowskim Klubem „Giganci” finansowanym przez samorząd miejski. Ale nie zawsze jest taka możliwość - zwłaszcza, gdy lokalne władze nie są zainteresowane, brakuje sponsora lub przerwana została ciągłość kadr. „Społem” PSS w Opolu musiało np. w ubiegłym roku zlikwidować prowadzony od 37 lat Opolski Klub Szachowy „Społem” oraz Regionalny Zespół Wokalno-Instrumentalny „Karlik” wraz z odejściem ich kierownictwa na emeryturę. Zdarza się też, że spółdzielnie rezygnują z prowadzenia własnej działalności, a swoje placówki społeczno-kulturalne wynajmują rozmaitym fundacjom i stowarzyszeniom. Ale ze spółdzielczą działalnością społeczno-kulturalną ma to już niewiele wspólnego.

Dziękujemy wszystkim spółdzielniom, które wzięły udział w badaniu ankietowym. Pomoże nam to w opracowaniu mapy spółdzielczych inicjatyw kulturalnych i przygotowanie odpowiednich narzędzi do ich promowania i upowszechniania.

Klementyna Zygarowska

Od 28 kwietnia 2023 r. - nowe przepisy Ustawy o charakterystyce energetycznej budynków

Świadectwa charakterystyki energetycznej budynku

Im bliżej tej daty tym częściej pojawiają się przekazy medialne zwracające szczególną uwagę na obowiązek posiadania i przekazywania świadectw charakterystyki energetycznej nabywcy, czy też najemcy przy sprzedaży lub wynajmie części budynku (najczęściej jest to lokal mieszkalny lub użytkowy). Jednocześnie podkreśla się, iż zostały wprowadzone dotkliwe kary grzywny za niedopełnienie tych obowiązków. Również w korespondencji Katowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej coraz częściej poruszany jest ten temat, a z treści pism wynika pilna potrzeba wyjaśnienia kto, kiedy i komu zleca wykonanie świadectwa charakterystyki energetycznej oraz kto, kiedy i komu zobowiązany jest do przekazania świadectwa lub jego kopii.

W ostatnich miesiącach w środowisku śląskiej spółdzielczości mieszkaniowej odbyło się wiele dyskusji, spotkań, a nawet szkoleń dotyczących tego zagadnienia. Postanowiliśmy również dotrzeć (z pomocą Instytutu Gospodarki Nieruchomościami w Katowicach) do autorów obowiązującej ustawy. Za miarodajne i wiarygodne źródło informacji uznaliśmy Ministerstwo Rozwoju i Technologii, do którego skierowaliśmy zestaw pytań zadawanych przez właścicieli praw do lokali oraz pracowników spółdzielni i innych zarządców nieruchomości.

Ministerstwo na swojej stronie internetowej już zamieściło już odpowiedzi i wyjaśnienia części podnoszonych przez nas kwestii. Pozytywnie odniosło się także do propozycji przeprowadzenia w dniu 13 lutego 2023 roku webinarium, którego celem było zaprezentowanie najistotniejszych zapisów ustawy z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków oraz wprowadzonych do niej zmian. Przedstawiciele resortu odpowiedzieli także na liczne pytania, co było bardzo pomocne dla zrozumienia i stosowania nowych regulacji prawnych.

Ustawa reguluje wiele zagadnień związanych ze świadectwami charakterystyki energetycznej. W artykule skupię się jednak wyłącznie na sprawach, które wydają mi się najistotniejsze i przydatne z punktu widzenia właściciela części budynku lub wyodrębnionego lokalu, a także osoby posiadającej spółdzielcze własnościowe lub lokatorskie prawo do lokalu.

Od niedawna szybko i z rosnącym zainteresowaniem ważnym tematem stał się ustawowy obowiązek posiadania świadectw charakterystyki energetycznej budynków lub ich części. Powodem nagłego wzrostu zainteresowania się świadectwami stało się znowelizowanie przez Sejm RP w dniu 7 października 2022 roku ustaw: „O charakterystyce energetycznej budynków” z 29 sierpnia 2014 roku oraz „Prawo budowlane” z 7 lipca 1993 roku. Opublikowanie treści znowelizowanej ustawy w dniu 27 października 2022 roku (DZ.U. 2022 poz. 2206) wyznaczyło datę wejścia jej w życie w nowym brzmieniu po upływie 6 miesięcy od publikacji - a więc 28 kwietnia 2023 roku.

Czym jest świadectwo charakterystyki energetycznej budynku (lokalu)?

Świadectwo charakterystyki energetycznej to dokument, który określa wielkość zapotrzebowania na energię niezbędną do zaspokojenia potrzeb energetycznych związanych z użytkowaniem budynku (lub jego części), czyli energii na potrzeby ogrzewania i wentylacji, przygotowania ciepłej wody użytkowej, chłodzenia, a w przypadku budynków niemieszkalnych również oświetlenia.

Obowiązek posiadania świadectwa charakterystyki energetycznej wynika z prawa europejskiego. Celem wprowadzenia obowiązku sporządzania świadectw jest promowanie budownictwa efektywnego energetycznie i zwiększanie świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania oszczędności energii w budynkach. Dzięki informacjom zawartym w świadectwie właściciel, najemca lub użytkownik budynku może określić orientacyjne roczne zapotrzebowanie na energię, a tym samym koszt utrzymania związany ze zużyciem energii.

Zasady sporządzania i przekazywania świadectw charakterystyki energetycznej budynków zostały określone w Ustawie z dnia 29 sierpnia 2014 r. o charakterystyce energetycznej budynków.

Kiedy wymagane jest świadectwo charakterystyki energetycznej?

Świadectwo trzeba przekazać nabywcy lub najemcy w momencie gdy budynek, część budynku lub lokal będzie:

- zbywany na podstawie umowy sprzedaży własności,
- zbywany na podstawie umowy sprzedaży spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu,
- wynajęty.

Oznacza to, że świadectwo sporządza się w celu przekazania go kupującemu lub najemcy - a więc przy okazji sprzedaży lub najmu budynku (lub jego części). Obowiązek ten funkcjonuje od 2015 roku. Świadectwo należy również sporządzić i zamieścić w widocznym miejscu dla budynków o powierzchni użytkowej przekraczającej 500 m², w których są świadczone usługi dla ludności.

Inwestor będzie zobowiązany załączyć świadectwo charakterystyki energetycznej do zawiadomienia o zakończeniu budowy obiektu lub do wniosku o udzielenie pozwolenia na jego użytkowanie (obowiązek ten wchodzi w życie z dniem 28 kwietnia 2023 r.). Z obowiązku tego wyłączone są domy o powierzchni do 70 m² zabudowy do własnych celów mieszkaniowych.

Kiedy nie jest wymagane świadectwo charakterystyki energetycznej?

Świadectwo nie jest wymagane dopóki nie zaistnieje transakcja sprzedaży własności lub spółdzielczych własnościowych praw do lokalu, bądź też zawarcia nowej umowy najmu budynku lub jego części.

Należy uściślić, że świadectwa nie wymaga się również przy:

- przekształceniu spółdzielczego prawa do lokalu w odrębną własność,
- ustanawianiu prawa odrębnej własności lokalu w drodze przetargu,
- darowiznie,
- spadku,
- dzierżawie i nieodpłatnym użyczeniu.

To ważna informacja, ponieważ większość obecnych własności odrębnych, spółdzielczych praw oraz najmów lokali nie ulegnie zmianie w perspektywie kilku najbliższych lat.

Kto zleca sporządzenie świadectwa charakterystyki energetycznej?

Sporządzenie świadectwa charakterystyki energetycznej ma obowiązek zlecić własnym staraniem i na swój koszt:

- właściciel budynku (lub jego części) w przypadku kiedy to on jest sprzedającym lub wynajmującym ten budynek (lub jego część, np. mieszkanie, lokal użytkowy),
- właściciel wyodrębnionego lokalu w przypadku jego zbywania lub wynajmu,
- osoba, której przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu w przypadku zbywania tego prawa lub wynajmowania tego lokalu,
- osoba, której przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu, który chce wynająć,
- inwestor (przed złożeniem zawiadomienia o zakończeniu budowy obiektu budowlanego lub wniosku o udzielenie pozwolenia na użytkowanie).

W przypadku gdy sprzedaż (najem) dotyczy budynku, należy sporządzić świadectwo charakterystyki energetycznej budynku, natomiast jeśli sprzedaż (najem) dotyczy części budynku, należy sporządzić świadectwo charakterystyki energetycznej tylko tej części (mieszkania, lokalu o innym przeznaczeniu). Szczególnie ważne jest to, że nabywca (najemca) nie może zrzec się prawa do otrzymania świadectwa charakterystyki energetycznej.

Kto jest uprawniony do wykonywania świadectwa charakterystyki energetycznej?

Ustawa kategorycznie zawęża katalog osób uprawnionych w art. 31.1.:

Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa prowadzi centralny rejestr charakterystyki energetycznej budynków, który obejmuje wykazy:

- 1) osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej;
- 2) osób uprawnionych do kontroli systemu ogrzewania lub systemu klimatyzacji;
- 3) świadectw charakterystyki energetycznej.”(...)

oraz poprzez treść Art. 16.:

Świadectwo charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku nie może być sporządzane przez właściciela lub zarządcę tego budynku lub tej części budynku oraz osobę, której przysługuje w tym budynku lub w tej części budynku spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu albo spół-

dzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego.

Bardzo ważne dla zlecającego jest sprawdzenie, czy osoba sporządzająca świadectwo charakterystyki energetycznej na zlecenie ma uprawnienia i jest wpisana do centralnego rejestru osób uprawnionych do sporządzania świadectw charakterystyki energetycznej prowadzonego przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii.

Jakie dokumenty potrzebne do sporządzenia świadectwa charakterystyki energetycznej wydawcą będzie spółdzielnia mieszkaniowa?

Tę kwestię reguluje Art. 9 ustawy:

1. *Świadectwo charakterystyki energetycznej części budynku może być opracowane na podstawie świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, a w przypadku braku tego świadectwa, na podstawie dokumentacji technicznej budynku.*
2. *Właściciel lub zarządca budynku jest obowiązany do nieodpłatnego przekazania kopii świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, które przekazano w postaci papierowej, albo wydruku świadectwa charakterystyki energetycznej budynku, które przekazano w postaci elektronicznej, a w przypadku braku tego świadectwa, dokumentacji technicznej budynku, o której mowa w ust. 1, właścicielowi części budynku lub osobie, której przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, lub osobie, której przysługuje spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, w terminie nie dłuższym niż 14 dni od dnia złożenia przez nich wniosku.*

W jakiej formie przekazuje się świadectwa charakterystyki energetycznej?

Świadectwo charakterystyki energetycznej przekazuje się w formie papierowej, opatrzone numerem nadanym w centralnym rejestrze charakterystyki energetycznej budynków oraz podpisem osoby uprawnionej. W przypadku sprzedaży przekazuje się oryginał świadectwa nabywcy, a w przypadku wynajmu przekazuje się tylko jego kopię najemcy.

W wyniku nowelizacji przepisów z dniem 28 kwietnia br. świadectwo będzie można otrzymać w formie:

- papierowej - opatrzonej numerem nadanym w centralnym rejestrze charakterystyki energetycznej budynków oraz podpisem osobistym osoby uprawnionej;
- elektronicznej - opatrzonej numerem nadanym w centralnym rejestrze cha-

akterystyki energetycznej budynków oraz kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym lub podpisem osobistym osoby uprawnionej.

Fakt przekazania świadectwa, zostanie odnotowany w akcie notarialnym, natomiast w przypadku braku jego przekazania notariusz pouczy zobowiązanego o konieczności przekazania świadectwa, a także o karze grzywny za niewywiązanie się z tego obowiązku.

Jak długo świadectwo charakterystyki energetycznej jest ważne?

Świadectwo ważne jest przez okres 10 lat od dnia jego sporządzenia. Świadectwa przekazane przed dniem wejścia w życie ustawy (28 kwietnia 2023 r.) zachowują ważność przez okres, na jaki zostały sporządzone. Świadectwo straci ważność przed upływem tego terminu, jeżeli zostaną przeprowadzone roboty budowlanoinstalacyjne, w wyniku których zmianie ulegnie charakterystyka energetyczna budynku lub części budynku (np. wymiana okien, wymiana źródła ciepła, docieplenie budynku itp.).

Czy to prawda, że już w informacji o sprzedaży lub wynajmie budynku (lokalu) należy ująć dane ze świadectwa charakterystyki energetycznej?

Jeśli dla budynku (lub jego części) zostało sporządzone świadectwo charakterystyki energetycznej, to w ogłoszeniu o sprzedaży (lub najmie) od dnia 28 kwietnia 2023 r. będzie należało podawać wskaźniki rocznego zapotrzebowania na energię użytkową, energię końcową, nieodnawialną energię pierwotną, udział odnawialnych źródeł energii w rocznym zapotrzebowaniu na energię końcową oraz jednostkową wielkość emisji CO₂.

Moim zdaniem, regulacja ta dotyczyć będzie nowych inwestycji, jednakże dopiero przyszłość pokaże, jak do wymogu tego będą podchodzić urzędnicy. Jest to kolejne pytanie wymagające doprecyzowania.

Szanowni Czytelnicy, starałem się przybliżyć ten trudny temat w przystępnej i zrozumiałej formie. Lista pytań i odpowiedzi nie jest, oczywiście, wyczerpana. Jeśli pojawią się dodatkowe kwestie, istotne dla szerszego grona zainteresowanych, trzeba będzie do tematu powrócić.

Zbigniew Olejniczak

Autor jest Zastępcą Prezesa Zarządu oraz Zastępcą Dyrektora ds. Gospodarki Zasobami Katowickiej Spółdzielni Mieszkaniowej

Jak wyglądały pierwsze obchody MDS?

100 lat Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości

W tym roku po raz setny obchodzić będziemy Międzynarodowy Dzień Spółdzielczości - święto spółdzielców z całego świata, w 1923 roku proklamowane przez Międzynarodowy Związek Spółdzielczy, a w 1995 roku wpisane w kalendarz Organizacji Narodów Zjednoczonych. W Polsce Dzień Spółdzielczości świętowany jest od roku 1925, co siedemdziesiąt lat później usankcjonowane zostało specjalną uchwałą sejmową. Z historią Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości ściśle związane są dzieje spółdzielczego sztandaru, który niemal od samego początku towarzyszył świętu jako symbol ruchu spółdzielczego i całego MZS. Przypomnijmy zatem jak doszło do powstania spółdzielczego święta oraz sztandaru i jak wyglądały najdawniejsze obchody.

Wydanie „The Cooperative News” z lipca 1923 r. z artykułem wstępnym oznajmującym ustanowienie międzynarodowego spółdzielczego święta.

Spółdzielczość dodała jeszcze jedno do innowacji, które wniosła w życie mas, milionów robotników świata. Stworzyła ona nowe święto i dodała życiu nową radość. Dziś, na całym świecie, obchodzony jest pierwszy Dzień Spółdzielców. Niewiele jest flag narodów, które nie powiewają nad ziemiami, na których stoją rodzime zakłady spółdzielcze należące do tych, którzy są połączeni więzami braterstwa z pracującymi tu mężczyznami i kobietami w Międzynarodowym Związku Spółdzielczym, zrzeszającym dla sprawy ludzkości czterdzieści milionów członków spółdzielni. Dla tych ponad czterdziestu milionów to nowe święto jest Dniem Radości. (...) Od spółdzielców Wielkiej Brytanii i Irlandii do spółdzielców na całym świecie - życzenia miłości i radości na ten pierwszy Dzień Spółdzielców!

- tak, z typowym dla owych czasów patosem, pisał brytyjski tygodnik spółdzielczy „Co-operative News” w swoim artykule zatytułowanym równie górnolotnie „Dzień Spółdzielców. Znacze-

nie nowego święta - wiara, która przynosi góry” z dnia 7 lipca 1923 roku. W podobnym podniosłym tonie utrzymane teksty mogły ukazać się w lipcu tamtego roku w wielu krajach świata. Odbyły się właśnie pierwsze w historii obchody Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości nazywanego wówczas skromnie Dniem Spółdzielców, których było wówczas na Ziemi czterdzieści milionów (wobec przeszło miliarda dzisiaj!).

Ale idea takich obchodów była dużo starsza. Spółdzielczość łączono z manifestowaniem radości płynącej ze zbiorowej pracy, współdziałania, realizowania wspólnych celów dla lepszej, świetlanej przyszłości. Wątek ten pojawiał się już w pismach prekursorów spółdzielczości, zwłaszcza u Charlesa Fouriera, który pisał o „pracy radosnej”, a w centrum projektowanych przez siebie zabudowań falansterów czyli wspólnot pracy i zamieszkania, przewidywał monumentalny „dziedziniec honorowy” jako miejsce festynów, parad, śpiewania hymnów zbiorowych. Podobny fourierowskiemu „dziedzińcowi honorowemu” centralny podwórzec znajdować się miał w koloniach Roberta Owena. Fourier pragnął też unaocznić wartości płynące z kooperacji zewnętrznemu światu i dlatego proponował wprowadzenie rozpoznawalnego przez wszystkich symbolu kooperacji, jakim miała być tęczą. Zaś niemal wiek później Polak Edward Abramowski pisał o „wiedzy radosnej” w kontekście spółdzielczości.

Brytyjczycy realizowali te idee w praktyce organizując od 1888 roku doroczne Kra-

jowe Festiwale Spółdzielcze w słynnym londyńskim Kryształowym Pałacu, podczas których w atmosferze wielkiego festynu publiczność mogła podziwiać zgromadzone na wystawie spółdzielcze produkty i zapoznawać się z osiągnięciami brytyjskich spółdzielni. Podobne wydarzenia, choć może w mniejszej skali, odbywały się w wielu innych miejscach. Święto Międzynarodowego Związku Spółdzielczego.

Od niemal samych początków swego ruchu, spółdzielcy dyskutowali o konieczności wspólnego zamanifestowania również na poziomie ogólnosiwiatowym idei kooperacji, wartości spółdzielczych i korzyści płynących dla ludzkości ze spółdzielni, a jednocześnie podkreślenia własnej jedności i harmonii, co nie zawsze było oczywiste wobec różnorodności spółdzielni, sprzeczności pomiędzy rozmaitymi nurtami ideowymi, a nawet konfliktów. Taką manifestacją mogło być wspólne świętowanie na całym świecie w określonym dniu każdego roku, przyjęcie wspólnego symbolu na sztandary całego ruchu, śpiewanie wspólnego hymnu...

Międzynarodowy Związek Spółdzielczy (...), dziecko dopiero co urodzone, będzie miało swój sztandar, którego barwami będzie siedem barw tęczy, jak barwy falansterczyków - różność w jedności. A zamiast orłów, lwów, leopardów i całej tej menażerii dzikich bestii, które służą za godła państwowym zwany „cywilizowanymi”, zatkie tam swój herb, którym są dwie ręce w uścisku.

pisał w 1894 roku, a więc rok przed formalnym utworzeniem Związku, Charles Gide, wybitny francuski działacz, teoretyk i wizjoner spółdzielczości. Do myśli tej wrócono podczas drugiego

Grafika reklamująca Krajowy Festiwal Spółdzielczy w Londynie „The Penny Illustrated Paper”, sierpień 1890.

Kongresu MZS w Paryżu 1896 roku. Przedstawił je delegat francuski Charles Robert, który nawiązując do fourierowskich tradycji przypomnianych przez Gide'a, zaproponował przyjęcie siedmiokolorowej tęczy jako spółdzielczej flagi oraz doroczne organizowanie międzynarodowego spółdzielczego święta na wzór festiwalu brytyjskich w Kryształowym Pałacu. Kongres przekazał obie propozycje do rozpatrzenia Komitetowi Centralnemu.

Dyskusje jednak przeciągały się, niełatwo było znaleźć porozumienie. Pojawiały się różne pomysły odnośnie daty i charakteru święta, w wielu krajach funkcjonowały już rozmaite symbole spółdzielcze - snop zboża, pszczoła na plastrze miodu, splecione dłonie, połączone kręgi, bliźniacze świerki, wschodzące słońce, no i oczywiście tęczą lansowana zwłaszcza przez spółdzielców francuskich.

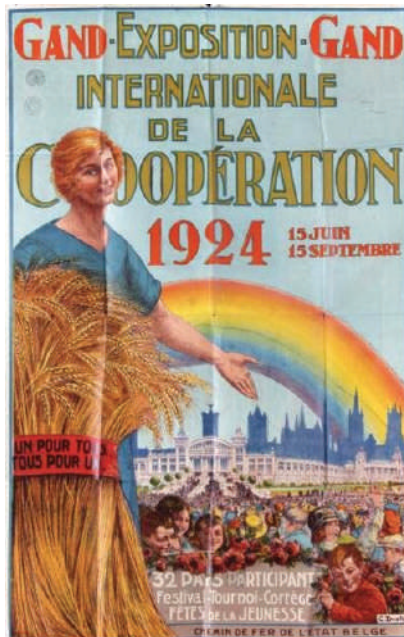
Debata nabrała tempa po pierwszej wojnie światowej. W liżącej rany po wojennym spustoszeniu Europie, ale i na innych kontynentach, spółdzielczość dawała nadzieję na lepszą przyszłość, na trwałą pokój - pamiętano dobrze o przedwojennych akcjach spółdzielców na rzecz pokoju, o apelu Kongresu Międzynarodowego Związku Spółdzielczego w Glasgow z 1913 roku z mocnym pokojowym przesłaniem. Wspólne obchody spółdzielczego święta przez ludzi z całego świata, pod wspólnym sztandarem, jak wiercono, przyczynić się mogły do burzenia murów, budowania przyjaźni i pokoju. Za wzór stawiano też wydarzenia organizowane przez związki zawodowe, w których związkowcy występowali pod własną wspólną flagą. Wielkim promotorem tych inicjatyw nadal był sędziwy Charles Gide, wspierał go młodszy o pokolenie Albert Thomas wybitny francuski działacz spółdzielczy i polityk, pierwszy dyrektor Międzynarodowej Organizacji Pracy, dzięki któremu właśnie ta ostatnia zaangażowała się w sprawy promowania spółdzielczości. Życzliwy idei był znany holenderski działacz G. J. D. C. Goedhart, później wybrany prezydentem MZS.

Podczas pierwszego po wojnie, a dziesiątego od początku historii MZS Kongresu, który odbył się w Bazylei w Szwajcarii w sierpniu 1921 roku, z udziałem 500 delegatów z 23 krajów (w tym po raz pierwszy z niepodległej Polski), wobec ogromu spraw, które należało przedyskutować w kontekście nowego kształtu powojennego świata - upadku dawnych mocarstw, pojawienia się nowych państw, rewolucji w Rosji,

powstania organizacji międzynarodowych takich jak MOP czy Liga Narodów, powszechnej świadomości konieczności walki o zachowanie pokoju - temat Dnia Spółdzielczości czy flagi spółdzielczej pojawiał się tylko na marginesie głównych debat. Ale już podczas pierwszego po Kongresie posiedzenia Komitetu Centralnego Związku, na początku 1922 roku, przyjęty został jednogłośnie wniosek nowo wybranego Prezydenta MZS, G. J. D. C. Goedharta by wprowadzić w *każdym kraju, mieście i wiosce, tej samej daty, „dzień spółdzielczy” by przyciągnąć uwagę świata i zainteresować go [spółdzielczością].*

Szczegóły obchodów pozostawione zostały do dopracowania Komitetowi Wykonawczemu, który jesienią tego roku podjął decyzję by zalecić wszystkim zrzeszonym w MZS organizacjom poświęcenie pierwszej soboty lipca każdego roku na specjalny dzień propagandy spółdzielczej. Zalecenie spotkało się z nader pozytywną reakcją członków Związku. Na kolejnym posiedzeniu Komitet Centralny zobowiązał Prezydenta i Sekretarza Generalnego do dorocznego przygotowywania wytycznych obchodów, publikowania manifestu skierowanego do członków czy wyznaczania dobrze przygotowanych prelegentów z różnych krajów, którzy mogliby porwać słuchaczy spółdzielczymi ideami, a także do zaprojektowania spółdzielczego sztandaru z motywem siedmiu barw tęczy i spółdzielczej odznaki.

Broszka Międzynarodowego Związku Spółdzielczego z symbolem tęczy. Lata 20. XX wieku. Poniżej: plakaty z 1924 roku - Międzynarodowa Wystawa Spółdzielcza w Gandawie oraz MDS.

Obchody po raz pierwszy

W czerwcu 1923 roku ogłoszony został pierwszy manifest. Określał Dzień Spółdzielczości jako „doroczne obchody, mające za cel świętowanie i propagowanie spółdzielczości oraz ukazanie całemu światu solidarności spółdzielców, efektywności ich organizacji jako środka emancypacji ekonomicznej i gwaranta światowego pokoju” i nawoływał spółdzielców do *zgromadzenia się w wielkiej międzynarodowej manifestacji wokół swojego sztandaru i swojej dewizy „jeden za wszystkich, wszyscy za jednego”.*

Mimo, że na przygotowania było niewiele czasu, obchody pierwszego Dnia Spółdzielczości odbyły się w 20 krajach świata, co odpowiadało mniej więcej połowie ówczesnych członków MZS. Zauważone zostały z życzliwością przez prasę, zainteresowały też szerszą publiczność. Ocenione zostały jako duży sukces przez kolejny XI Kongres Związku w Gandawie w 1924 roku: *Telegramy z życzeniami płynęły z kraju do kraju. Artysci, plastycy, pisarze, mówcy, śpiewacy, sportowcy, a przede wszystkim zwykli Spółdzielcy łączyli się w tworzeniu łańcucha radości i braterstwa na całym kontynencie Europy, przedłużając go ku Azji i Ameryce. Było to wydarzenie bez precedensu w annałach historii dobrowolnych zrzeszeń ludzi pracy - donoszono w przygotowanym na Kongres sprawozdaniu z obchodów. Sukces pierwszych obchodów dobrze rokował na przyszłość, co podkreślano w wielu wypowiedziach. W Polsce Międzynarodowy Dzień Spółdzielczości świętowano po raz pierwszy w 1925 roku, o czym opowiemy w następnym numerze „Tęczy Polskiej”.*

dr Adam Piechowski

Dyskusja i wizyty studyjne w placówkach handlowych.

Spotkanie EuroCOOP w Warszawie

Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni Spożywców „Społem” w czerwcu ubr. stał się członkiem europejskiej organizacji spółdzielni konsumentskich EuroCOOP. Jej przedstawiciele: Prezydent Mathias Fiedler, Pierwszy Wiceprezydent Ilija Gorokhovskiy (Coop Ukraine), Wiceprezydent Marjaana Saarikoski (fińska S Group) oraz Todor Ivanov Sekretarz Generalny EuroCOOP - dniach 22-24 lutego br. przybyli do siedziby KZRSS „Społem” aby odbyć tam pierwsze poza Brukselą posiedzenie Prezydium tej organizacji. Na spotkaniu obecny był Prezes Zarządu KRS dr inż. Mieczysław Grodzki.

Posiedzenie EuroCOOP miało charakter hybrydowy, on-line uczestniczyli w nim pozostali wiceprezydenci organizacji: **Debbie Robinson** (Coop UK) oraz **Albino Russo** (Coop Italia). KZRSS „Społem” reprezentował Prezes Zarządu **Ryszard Jaśkowski** wraz z Dyrektorem Zespołu Organizacji i Promocji **Agnieszka Wroniewicz**.

Prezes Zarządu Krajowej Rady Spółdzielczej dr inż. **Mieczysław Grodzki** podkreślił, że w ostatnich miesiącach Związek bardzo intensywnie walczy o korzystne dla spółdzielni spożywców regulacje prawne związane m.in. z trudną sytuacją na rynku energetycznym. Szczególnie istotne są działania prezesa Jaśkowskiego, który stara się o objęcie piekarni spółdzielczych „tarczą gazową”. Wskazał również na znaczenie spółdzielczości konsumenckiej w strukturze ruchu spółdzielczego w Polsce. W podziękowaniu za wizytę przekazał wszystkim członkom delegacji albumy o Warszawie, a Prezydent **Mathias Fiedler** otrzymał pamiątkowy graweron z wizerunkiem „Domu pod Orłami” - historycznej siedziby Krajowej Rady Spółdzielczej.

Agenda spotkania obejmowała omówienie większości bieżących spraw or-

Od lewej: Małgorzata Piotrowska, Wiceprezes ds. Ekonomicznych „Społem” WSS Praga Południe, Prezydent EuroCOOP Mathias Fiedler, Wiceprezydent Marjaana Saarikoski, Sekretarz Todor Ivanov. (fot. Klementyna Zygarowska-Tomza)

Prezes Zarządu KRS dr inż. Mieczysław Grodzki przekazał pamiątkowy graweron Prezydentowi EuroCOOP Mathiasowi Fiedlerowi. (fot. Todor Ivanov)

ganizacyjnych dotyczących Euro Coop z uwzględnieniem dwóch ważnych dla międzynarodowych organizacji spółdzielczych zagadnień. Pierwszą z nich była kwestia zakupu na terenie Polski agregatów prądotwórczych, które przy udziale transportów humanitarnych mogłyby zostać dostarczone do Coop Ukraine w celu zasilania sklepów, obiektów spółdzielczych na terenach z największymi stratami infrastruktury krytycznej. **Ilija Gorokhovskiy** Prezes Coop Ukraine wyraził swoją wdzięczność dla światowej spółdzielczości za olbrzymie wsparcie, które Ukraina - mimo trwającego już ponad rok konfliktu - wciąż otrzymuje. KZRSS „Społem” zobowiązał się do pośredniczenia w zakupie oraz dostawie wspomnianych agregatów do wskazanych przez Coop Ukraine lokalizacji. Prace nad tym przedsięwzięciem już trwają.

Drugim istotnym zagadnieniem, którym zajęło się Prezydium EuroCOOP było omówienie projektu niekorzystnych dla detalistów zmian w zakresie ich odpowiedzialności w łańcuchu dostaw. Z ramienia EuroCOOP w organizacji spotkań z przedstawicielami Komisji Europejskiej zajmującej się przygotowaniem i implementacją wspomnianych regulacji bierze udział **Todor Ivanov**. Z inicjatywy organizacji w dniu 2 marca

Przedstawiciele EuroCOOP przed Halą Mirowską wraz z dyr. Zespołu Organizacji i Promocji KZRSS „Społem” Agnieszka Wroniewicz oraz dyr. Hali Mirowskiej, Bogusławem Pieńkowskim. (fot. Klementyna Zygarowska-Tomza)

br. zorganizowana została sesja on-line pt.: *Obowiązki w łańcuchu dostaw - Jak zapewnić spójny, wydajny i praktyczny podział obowiązków w prawodawstwie UE.*

Po zakończeniu obrad goście udali się na spotkania zorganizowane przez Zarząd KZRSS „Społem” w Hali Mirowskiej (WSS Śródmieście) oraz w grochowskim „Universamie” (WSS Praga Południe). Wielkie podziękowania spłynęły na ręce dyrektora Hali Mirowskiej **Bogusława Pieńkowskiego**, który ciekawie opowiedział gościom zarówno o historii Hali, jak i o współczesnym jej funkcjonowaniu. Delegaci byli zachwyceni architekturą tego obiektu oraz zagospodarowaniem sali sprzedażowej, asortymentem oferowanym w sklepie, a także ofertą okolicznego bazaru. Po miłej wizycie na Śródmieściu goście mieli okazję wizytować nowoczesny obiekt „Społem” Universam Grochów należący do WSS Praga Południe, gdzie zostali powitani przez Wiceprezesa ds. Ekonomicznych, **Małgorzatę Piotrowską**. Profesjonalne podejście Pani Małgorzaty sprawiło, że wizyta ta wywarła olbrzymie wrażenie na delegatach. Zachwycali się organizacją sklepu, czystością oraz - jak w przypadku Hali Mirowskiej - zakresem oferowanych produktów.

Wizyta Prezydium EuroCOOP zakończyła się w godzinach porannych w piątek 24 lutego 2023 r.

Agnieszka Wroniewicz

